Mendelova univerzita v Brně

Lesnická a dřevařská fakulta

Ústav lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky

Ekonomická analýza hospodaření Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky

Diplomová práce

2016/2017 Bc. Veronika Štemberová

Prohlašuji, že jsem práci: Ekonomická analýza hospodaření Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.
Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.
Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 14.4.2017

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Ing. Davidu Březinovi, Ph.D., za odborné vedení, poskytnuté cenné rady a velkou vstřícnost při zpracování této práce.

Ekonomická analýza hospodaření Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky

Economic analysis of the management of the Agency for Nature Conservation and Landscape Protection of the Czech Republic

Bc. Veronika Štemberová

Abstrakt

Cílem diplomové práce je vypracování ekonomické analýzy hospodaření Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky v letech 2011–2015, jakožto organizační složky státu a resortní organizace Ministerstva životního prostředí. Dále nalézt vhodné způsoby pro hodnocení efektivnosti hospodaření státní neziskové organizace. Nejprve byly vyhledány dostupné literární zdroje. V praktické části byla aplikována metoda finanční analýzy municipální firmy. Dílčí ukazatele analýzy vstupovaly do modelů hodnotících bonitu vybrané organizace. V poslední části diplomové práce jsou navržena doporučení, která mají vést ke zvýšení efektivnosti hospodaření AOPK ČR.

Klíčová slova: finanční analýza, organizační složka státu, municipální firma

Abstract

The aim of this thesis is the work out of the economic analysis of the management of the Agency for Nature Conservation and Landscape Protection of the Czech Republic during years 2011–2015, as a government department and departmental organization of Ministry of the Environment. Furthermore, it was needed to find suitable methods to evaluate the effectiveness of state management of the non-profit organizations. First of all, available literature sources were searched. In the practical part the financial analysis method of the municipal organisation was applied. Analysis part-indicators got into the creditworthiness assessment models of the selected organization. The last part of the thesis contains recommendations, which should increase effectiveness of management.

Key words: financial analysis, government department, municipal organisation

Obsah

1 ÚVOD **7**

2 CÍL PRÁCE **9**

3 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY **10**

3.1 Členění ekonomiky 10

3.1.1 Sektorové členění ekonomiky 10

3.1.2 Veřejný a soukromý sektor 10

3.1.3 Ziskový a neziskový sektor 12

3.2 Význam chráněných území v České republice……..…….....14

3.3 Správa zvláště chráněných území v ČR……..19

3.3.1 Právnické osoby zřizované státem 20

3.3.2 Organizační složka státu 20

3.4 Ekonomika životního prostředí……...25

3.5 Možnosti hodnocení státních neziskových organizací…….....29

3.5.1 Finanční analýza municipální firmy 30

3.5.2 Syntetické ukazatele finanční analýzy 39

4 MATERIÁL A METODIKA **42**

5 VÝSLEDKY **44**

5.1 Charakteristika vybrané organizační složky státu – AOPK ČR 44

5.1.1 Vymezení působnosti AOPK ČR 44

5.1.2 Organizační struktura 44

5.1.3 Výroční zprávy AOPK ČR 45

5.2 Hospodaření a provoz AOPK ČR za pětileté období 2011–2015 48

5.2.1 Celkové příjmy a výdaje AOPK ČR v letech 2011–2015 48

5.2.2 Čerpání rozpočtu AOPK ČR v letech 2011–2015 50
5.2.3 Správa majetku AOPK ČR 54
5.3 Finanční analýza hospodaření v letech 2011–2012 55
5.4 Syntetické ukazatele finanční analýzy 60
5.4.1 Model BAMF 61
5.4.2 Model KAMF 63
6 DISKUZE 65
7 VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ V PRAXI 68
8 ZÁVĚR 69
9 SUMMARY 71
10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 72
11 SEZNAM OBRÁZKŮ 78
12 SEZNAM TABULEK 79
13 PŘÍLOHY 80

1 ÚVOD

Diplomová práce je zaměřena na rozbor hospodaření organizační složky státu (dále jen „OSS“) na vybraném příkladu Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen „AOPK ČR“). Téma jsem si vybrala z důvodu zájmu o fungování ochrany přírody a krajiny ve smyslu státní správy a také výběr podpořila předchozí bakalářská práce na téma Zvláště chráněné druhy v MZCHÚ Pardubického kraje. V diplomové práci bylo detailněji nahlídnuto na fungování orgánu ochrany přírody.

AOPK ČR je správní úřad, který je podřízený Ministerstvu životního prostředí a vykonává státní správu v oblasti ochrany přírody a krajiny v rozsahu stanoveném zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Státní správu provádí na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území prostřednictvím svých jednotlivých regionálních pracovišť.

OSS řadíme ke státním (veřejným) neziskovým organizacím, které se podílejí především na realizaci výkonu veřejné správy a nemají právní subjektivitu. Dalším příkladem zmíněných organizací jsou příspěvkové organizace, kraje či obce. Nejsou založeny za účelem podnikání a k produkci zisku, který by mohl být rozdělen mezi jednotlivé členy organizace (Škrabelová, 2005). Zatímco nestátní neziskové organizace fungují na otevřeném trhu, a co si neseženou nebo nevydělají, to nemají, OSS obdrží každoročně finance ze státního rozpočtu prostřednictvím ministerstev nebo místních úřadů. S těmito prostředky by OSS měla pracovat efektivně.

Způsob, jakým můžeme posoudit efektivitu hospodaření subjektů a komplexně zhodnotit finanční situaci, je nástroj finanční analýzy. Slouží pro manažery a pomáhá jim při rozhodování o budoucím vývoji podniku, také má přínos pro vnější okolí organizací, například pro dodavatele, obchodní partnery či stát.
(Knápková et. al., 2010)
Pro odlišnosti v hospodaření OSS musela být finanční analýza upravena. Jedná se o odstranění ukazatele rentability, AOPK ČR nehospodaří ve vedlejší (hospodářské) činnosti. Oproti klasické finanční analýze přibyli ukazatele autarkie, neboli soběstačnosti ve financování, a ukazatele produkční výkonnosti, které vypovídají o zabezpečení veřejných produktů dané OSS.

Výsledky finanční analýzy sloužily pro vyhodnocení efektivity hospodaření AOPK ČR mezi roky 2011 a 2012. Primárním zdrojem údajů a podkladem pro finanční

analýzu jsou rozvaha (struktura majetku – aktiva; zdroje – pasiva) a výkaz zisků a ztrát (přehled o nákladech, výnosech a výsledku hospodaření). V práci byla vypracována ekonomická analýza v letech 2011–2015, pro kterou byla data čerpána z výročních zpráv AOPK ČR.

Výsledky byly zpracovány formou tabulek a grafů. V kapitole diskuze jsem se snažila zmínit nejdůležitější závěry z celé práce a navrhnout aspekty ovlivňující budoucí vývoj.

2 CÍL PRÁCE

Cílem práce je vypracovat ekonomickou analýzu hospodaření Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky za pětileté období, jako organizační složky státu a resortní organizace Ministerstva životního prostředí České republiky. Dále analyzovat vhodné metodiky pro hodnocení hospodaření státních neziskových organizací. Dílčím cílem práce je na základě výsledků ekonomické analýzy za sledované časové období formulovat důležité aspekty, které by mohly být podmětem pro řízení ekonomického systému subjektu v dalším období.

3 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

3.1 Členění ekonomiky

3.1.1 Sektorové členění ekonomiky

Ekonomika byla diferencována již se vznikem ekonomiky jako vědy dle specifik hospodářských aktivit do určitých oblastí. Jednotlivá hospodářství byla propojena do jednoho celku na základě vztahů, a tak vznikla třísektorová teorie. Třísektorová hypotéza ukazuje, že nejprve se vyvíjely hospodářské činnosti v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybolov), později v sekundárním (těžební a zpracovatelský průmysl) a v terciálním sektoru (služby). Můžeme rozlišovat ještě kvartérní (služby související s tvorbou, zpracováním a sdílením informací) a kvintární sektor (zdraví kultura, výzkum).
(Varadzin et. al., 2014)

3.1.2 Veřejný a soukromý sektor

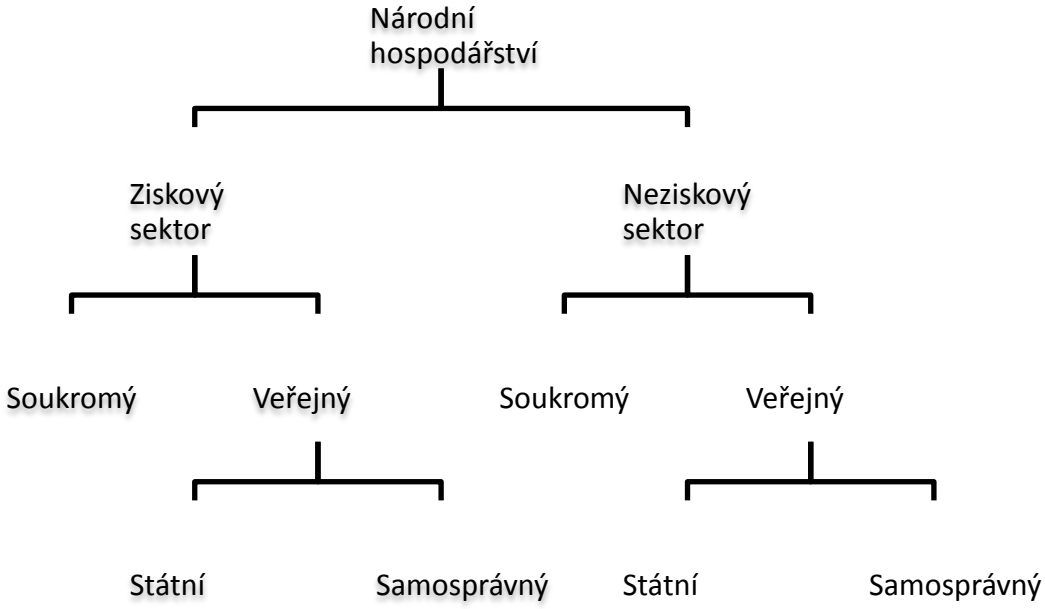

Obr. 1: Struktura hospodářství (Varadzin et. al., 2014)

Národní hospodářství můžeme dělit dle kritéria vlastnictví (obr. 1), které ho rozděluje na vlastnictví soukromé a veřejné. Soukromé vlastnictví je typ vlastnictví,

u něhož je vlastníkem fyzická či soukromá právnická osoba. Veřejné vlastnictví představuje typ vlastnictví, u něhož je vlastníkem veřejnost (určité seskupení osob). (Tetřevová, 2008).

Veřejný sektor je skupina organizací, podniků a institucí, které jsou ve veřejném vlastnictví a jsou řízené veřejnými orgány nebo osobami jimi zvolenými. Je to oblast společenské reality, která se nachází ve veřejném vlastnictví, v níž se z politického hlediska rozhoduje veřejnou volbou a uplatňuje se veřejná kontrola, kdy účelem je naplňování společenského zájmu (Ochrana, 2001).

Veřejný sektor je členěn na státní (kontrolované státem), municipální (subjekty závislé na místní samosprávě) a jiné veřejné subjekty (veřejné školy). Veřejný sektor bývá také označován jako státní (vládní). Může mít několik úrovní – místní, regionální či vnitrostátní (Varadzin et. al., 2014).

Podstatou veřejného sektoru je poskytování veřejných statků a služeb, což obnáší výrobu, vlastnictví, prodej, poskytování, dodání a přidělováním zboží a služeb ze strany státu také má zmírňovat a odstraňovat důsledky tržního selhání. Hlavním kritériem úspěšnosti není zisk, ale co nejkvalitnější poskytnutí služeb při dodržení základních norem hospodárnosti. Je řízen orgány veřejné správy – státní správou a správou měst a obcí. Rozhoduje se veřejnou volbou a je podřízen veřejné kontrole. (Šebestová et. al., 2008)

Veřejný sektor je financován z veřejných zdrojů (státní rozpočet, regionální rozpočet, tj. např. rozpočet kraje a municipální rozpočet). Tyto zdroje finančních prostředků jsou produkovány u jiných subjektů, než u kterých jsou spotřebovávány, tzn. formou přerozdělovacích procesů.
(Šebestová et. al., 2008)

3.1.3 Ziskový a neziskový sektor

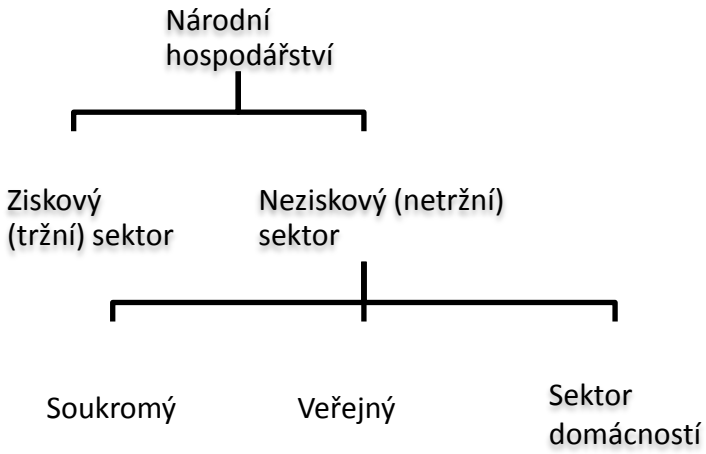

Obr. 2: Členění národního hospodářství podle principu financování (Strecková et. al., 1998)

Do ziskového sektoru patří všechny firmy, jejich hlavním úkolem je vytváření zisku pro své vlastníky, kteří jsou buď ze soukromého či veřejného sektoru (Varadzin et. al., 2014). Sektor je financován z prostředků, které firmy získávají z prodeje výrobků a služeb, kdy cena je stanovena na trhu a to vztahem mezi nabídkou a poptávkou (Rektořík et. al., 2010).

Neziskový sektor často stimuluje aktivity soukromého sektoru, a tak počet a velikost neziskových organizací zaměřených na sociální služby, ochranu životního prostředí, vzdělávání je ve společnosti brán jako důležitý pilíř (Varadzin et. al., 2014). Finanční prostředky jsou získávány formou přerozdělovacích procesů. Cílem neziskového sektoru není zisk, ale dosahování užitku, který je ve formě veřejné služby (Rektořík et. al., 2010).

Neziskový sektor se dělí na:

- státní,
- nestátní.

Státní neziskové organizace jsou ty, které zřizuje stát, kraj, obec nebo jejich organizační složky. Nestátní neziskové organizace mají soukromou povahu, nerozdělují zisk, jsou samosprávné, nezávislé a dobrovolné.
(Stejskal, 2014)

Dále existuje:

- neziskový veřejný sektor
- neziskový soukromý sektor

Neziskový veřejný sektor, veřejný sektor, část neziskového sektoru, je financována z veřejných financí, spravována a řízena veřejnou správou, rozhoduje se veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole (Rektořík et. al., 2010). Neziskový soukromý sektor, třetí sektor, je financován ze soukromých financí a hlavním cílem je přímý užitek (Šebestová et. al., 2008).

K neziskovému sektoru řadíme kluby, sdružení, nadace, společenství a další typy neziskových organizací (non profit organization). Můžou být součástí veřejného sektoru, ale mohou to být i neziskové soukromé organizace.

(Šebestová et. al., 2008)

Z výše uvedeného vyplývá, že neziskové organizace působící ve veřejném sektoru zabezpečují realizaci výkonu veřejné správy (organizační složky státu a územních celků a některé příspěvkové organizace)(Rektořík et. al., 2010).

Rozdělení organizací do 5 skupin:

- neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné – s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti
- neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné - s globálním posláním veřejné prospěšné činnosti
- neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků – s globálním posláním veřejné správy a veřejně prospěšné činnosti
- neziskové ostatní veřejnoprávní organizace - s globálním posláním veřejné prospěšné činnost
- neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností a jim podobných – s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné činnosti

(Stejskal, 2014)

3.2 Význam chráněných území v České republice

Chráněné území je definováno jako jasně vymezený geografický prostor, určený a spravovaný skrze právní a další efektivní nástroje k zachování přírody a s ní spojených ekosystémových služeb a kulturních hodnot (Čížek, Miklín, 2016).
Chráněná území mají zásadní vliv význam pro zachování biologické rozmanitosti. Existence mnoha ohrožených druhů, zachování zdravých ekosystémů s vysokou druhovou a genetickou bohatostí a při poskytování ekosystémových služeb z přírodních stanovišť silně závisí právě na síti chráněných území, které jsou dobře nastavena a řízena (Joppa et. al., 2008). Problematikou chráněných území se dále zabývají autoři A. Nelson a K. M. Chomitz (2011), W. F. Laurance (2012), J. Geldmann (2013), B.W.T. Coetzee (2014) nebo C. L. Gray (2016).
Společenstva rostlin a živočichů chráníme zřizováním chráněných území se zvláštní právní ochranou. Nejčastějším způsobem vzniku těchto území je buď státní iniciativa na národní, regionální nebo lokální úrovni (Primack, 2001).

Ochrana přírody je u nás prováděna státními a soukromými institucemi, eventuálně jednotlivci. Jedním z orgánů ochrany přírody je státní úřad – orgán ochrany přírody. Nejen orgánem, ale i tzv. metodickým garantem celého oboru je MŽP, které vytváří celostátní a dlouhodobou koncepci ochrany přírody a krajiny, má v kompetenci dotační programy a sestavuje tzv. Státní program ochrany přírody a krajiny.
(Štemberová, 2007, in Kolář 2012)

Ochrana přírody je podpořena legislativně a to zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí vyhláškou 395/1995 Sb. a dalšími zvláštními předpisy, které jsou ve vztahu k zákonům o vodách, o lesích, územním plánování, o ochraně nerostného bohatství a zemědělského půdního fondu, myslivosti a rybářství (Primack-Kindlmann, Jirsákova, 2001).

Výkon státní správy je dle zákona č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny vykonáván organy ochrany přírody, jimiž jsou:

a) obecní úřady,

b) pověřené obecní úřady,

c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,

d) krajské úřady,

e) Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky,

f) správy národních parků, chráněných krajinných oblastí,

g) Česká inspekce životního prostředí,

h) Ministerstvo životního prostředí,

i) újezdní úřady, Ministerstvo obrany.

Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí vykonávají správu na svém území v oblasti lesního hospodářství, myslivosti, rybářství a zemědělského půdního fondu, která je jinak v kompetenci jednotlivým okresním úřadům.

Česká inspekce životního prostředí dohlíží na dodržování právních předpisů a rozhodování státních orgánů ve věcech životního prostředí a určuje opatření, kterými se napravují vzniklé škody na životním prostředí.
(Primack-Kindlmann, Jirsákova, 2001).

AOPK ČR zajišťuje vedení ústředního seznamu ochrany přírody, vydává stanoviska a posudky, zajišťuje inventarizační průzkumy a plány péče o chráněná území.
Dále vykonává státní správu na území chráněných krajinných oblastí (dále jen „CHKO“) mimo CHKO Šumava, národních přírodních rezervací a jejich ochranných pásem a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem mimo území národních parků a jejich ochranných pásem, pozemků určených k obraně státu a vojenských újezdů v rozsahu určeném zákonem.
Z pověření MŽP zajišťuje administrace dotačních programů v oblasti ochrany přírody a krajiny včetně kontroly a monitoringu a realizuje schválené záchranné programy pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů mimo obvod své působnosti.
(AOPK ČR, 2017)

MŽP je ústředním orgánem v ochraně přírody, zastřešuje veškeré správní orgány v ochraně přírody a krajiny Z tohoto titulu zejména metodicky sjednocuje činnost ostatních orgánů ochrany přírody a odpovídá za přípravu prováděcích předpisů.

Ochrana přírody je v České republice zákonem definována jako obecná a zvláštní. Obecná ochrana přírody se vztahuje na všechny druhy rostlin

a živočichů na celém území České republiky a chrání také obecně určitá území, na rozdíl od zvláštní ochrany, která chrání cenné části přírody a krajiny, zaměřuje se na vybrané druhy a je přísnější (Štemberová, 2017, in Kolář 2012). Obecnou i zvláštní ochranu přírody dělíme na druhovou a územní.

Existují dvě hlavní kategorie zvláště chráněných území (dále jen „ZCHÚ“) přírody (část třetí zákona, § 14 až 45): maloplošná a velkoplošná ZCHÚ. U maloplošných jsou vymezené v podstatě dvě kategorie – přírodní rezervace a přírodní památky, ve dvou úrovních významu – národní a regionální (Petříček et al. 1999). ZCHÚ tvoří 15 % celkové rozlohy České republiky (Štemberová, 2017, in Stejskal 2006).

Velkoplošná ZCHÚ, národní parky a CHKO, reprezentují větší krajinné celky se soubory ekosystémů, od přírodních, přes přírodě blízké a vzdálené až po cizí, a dále i stavby nebo jejich soubory, obvykle architektonicky cenné (vesnická sídla apod.) (Zákon č. 114/1992 Sb.).

Národní parky (NP)

Národní parky jsou „rozsáhlá území, jedinečná v národním a mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam“ (zákon č. 114/1992 Sb.). Na území ČR se nachází 4 NP, zaujímají plochu 119 489 ha (AOPK ČR, 2017).

Chráněné krajinné oblasti (CHKO)

CHKO jsou „rozsáhlá území s charakteristickým krajinným rázem, významným podílem přirozených ekosystémů, s hojným zastoupením dřevin rostoucích mimo les, popř. s dochovanými památkami historického osídlení“ (zákon č. 114/1992 Sb.). V ČR se nachází 26 CHKO o celkové rozloze 1 135 277 ha a tvoří 14 % z celkové rozlohy území státu (AOPK ČR, 2017).

Maloplošná zvláště chráněná území (dále jen „MZCHÚ“) jsou malého rozsahu a jejich ochrana by měla být více zaměřena na konkrétní přírodní hodnoty, které jsou v daném místě předmětem ochrany (Kolář 2012). MZCHÚ mají velký význam

v regionech, kde chybějí velkoplošná ZCHÚ (Čihař 1998). Vnější hranice určíme podle dvou červených pruhů na hraničních stromech a vnitřní hranici pak podle jednoho červeného pruhu (Štemberová, 2017, in Kolář 2012). Zákon č. 114/1992 Sb. definuje označení ZCHU, jak pruhy, tak tabule se státním znakem.

Při vstupu do chráněného území stojí tabule se státním znakem. U národních přírodních památek a národních přírodních rezervací je velký státní znak a u přírodních památek a přírodních rezervací najdeme malý státní znak (Kolář 2012). Ochranné pásmo je veškeré území do vzdálenosti 50 m od hranic MZCHÚ, pokud není vyhlášeno jinak (zákon č. 114/1992 Sb.) V těchto MZCHÚ je důležitý management, který nalezneme v plánech péče (Kolář 2012).

Politické rozhodnutí předchází vyhlášení rezervací. Je důležité mít na paměti, že lidská společnost potřebuje nejen zachovanou přírodu, tj. pilíř environmentální, ale také je třeba zohlednit sociální a ekonomický pilíř (bydlení, produkce potravin, doprava). (Štemberová, 2017, in Kolář 2012).

Národní přírodní rezervace (NPR)

Národní přírodní rezervace představují „menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku“ (zákon č. 114/1992 Sb.). V ČR je 107 NPR, a zaujímají 28 654 ha, tj. 0,36 % z celkové rozlohy našeho státu (AOPK ČR, 2017).

Národní přírodní památky (NPP)

Národní přírodní památky jsou „přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologický nebo geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk“ (zákon č. 114/19921 Sb.). Předmětem ochrany je většinou jen jedna přírodní složka – geologický nebo geomorfologický jev, mineralogické nebo paleontologické naleziště, místo výskytu vzácných druhů organismů, příp. místa vysoké estetické hodnoty (Primack et al. 2001). Obě národní kategorie jsou v pravomoci správy

CHKO (Primack et al. 2001). Na území našeho státu máme 120 NPP o rozloze 6 250 ha, tj. 0,07 % plochy ČR (AOPK ČR, 2017).

Přírodní rezervace (PR) a přírodní památka (PP)

Přírodní rezervace a přírodní památka jsou v předmětu ochrany podobnou kategorií národní, mají však spíše regionální až lokální význam. Přírodní rezervace je dle zákona vymezena jako „menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast".

Přírodní památku zákon definuje jako „přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk".

Obě dvě kategorie náleží do pravomoci krajských úřadů, případně, pokud se nalézají na území NP a CHKO, do pravomoci jejich správ (Primack et al. 2001). PR je v ČR 809 o rozloze 42 738 ha, 0,54 % výměry ČR. PP je více, 1544 PP, které jsou na ploše 31 511 ha, 0,39 % výměry ČR (AOPK ČR, 2017).

3.3 Správa zvláště chráněných území v ČR

Veřejná správa naplňuje veřejný zájem, sleduje veřejné cíle a je decentralizací státní moci, tj. podílení se na ní. Jde o činnost buď státní, nebo díky veřejným orgánům. Dělí se na státní správu a samosprávu.
(Šebestová et. al., 2008)

Subjekty státní správy jsou:

- Stát
- Obce
- Vyšší územně samosprávné celky (kraje)
- Jiné samosprávné celky
- Ostatní subjekty veřejného nebo soukromého práva

Právní formy veřejnoprávních subjektů, které vykonávají veřejnou správu:
Základní cíle a postupy vymezuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, a k němu vydaná prováděcí vyhláška č. 62/2001 Sb.,

o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu. Zákon je obecním právním předpisem, který upravuje hospodaření a nakládání s majetkem státu, jestliže úprava není provedena zvláštním zákonem. Další zákony vztahující se k financování organizační složky státu a organizace je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a zákon č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v jejich pozdějším znění.
(Šebestová et. al., 2008)

Ekonomické subjekty v oblasti veřejné správy:

- Organizační složka státu
- Organizační složka krajů a obcí
- Právnické osoby zřizované státem
- Právnické osoby zřizované územně samosprávným celkem

(Šebestová et. al., 2008)

3.3.1 Právnické osoby zřizované státem

Stát zřizuje příspěvkové organizace, které pro stát naplňují jednotlivá ustanovení Ústavy z hlediska funkcí státu.

Mají formu:

- Státní příspěvkové organizace – zřizovatelem je stát
- Příspěvkové organizace územních samosprávných celků – působnost krajů a obcí, nestátní právnické osoby

Státní příspěvkové organizace (dále jen „SPO“) jsou právnické osoby, které mohou vzniknout pouze zákonem (viz zákon č. 218/2000 Sb.), zřizovatelem je organizační složka státu (ministerstvo). Lze ji charakterizovat jako veřejnou neziskovou organizaci, jejíž činnost je financována z výdajů státního rozpočtu. Stát za ni přebírá zodpovědnost, bez něj nemůže zaniknout. Hospodaří s majetkem státu dle zákona č. 290/2000 Sb., nemá vlastní majetek ani majetek při činnostech nevzniká. Pokud nějaký majetek pořídí, stává se státním majetkem. Finanční hospodaření je dáno

zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ČR a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
(Šebestová et. al., 2008)

Příspěvková organizace hospodaří i v rámci hlavní činnosti, pro kterou byla zřízena, s prostředky, které zahrnují vlastní příjmy organizace související s hlavní činností (tj. uživatelské poplatky za poskytování statků) a tzv. příspěvek ze státního rozpočtu (odtud název příspěvkové organizace). Na rozdíl od OSS jsou příjmy SPO za poskytování statků jejími vlastními příjmy. Vlastní příjmy však nemusí pokrýt výdaje související s hlavní činností organizace a rozdíl mezi příjmy a výdaji je financován z tzv. příspěvku na provoz ze státního rozpočtu.
(Slintáková, 2017)
Příkladem můžou být Pedagogická centra, muzea, galerie, Akademie věd, Český geologický ústav, Český ekologický ústav, Český hydrometeorologický ústav atd.
(Šebestová et. al., 2008)

3.3.2 Organizační složka státu

Obr. 3: Schéma organizačních složek státu (Kopek, 2001)

OSS je útvar, který je za organizační složku prohlášen zákonem, je organizován na základě vnitřního předpisu, zaměřuje se na zabezpečování činnosti orgánů státní moci, orgánů státní správy, justice, obrany, činnosti v oblasti kultury, vědy a jiné

nehospodářské činnosti. Není právnickou osobou, tou je přímo stát, a tak nemůže vystupovat svým jménem, avšak má svůj název a sídlo.
(Plíva, 2001)

OSS vyšší úrovně (např. ministerstva) můžou zřizovat OSS nižší úrovně (např. okresní úřady) a také jsou zřizovateli příspěvkových organizací (Kopek, 2001).

Pomocí OSS, určité vnitřní složky, může stát zabezpečovat plnění svých funkcí. Buď je stanoven určitý okruh působnosti, anebo je určen předmět působnosti.
(Šebestová et. al., 2008)

Charakteristickým znakem je to, že nemá vlastní majetek, hospodaří a nakládá se státním majetkem a majetek nabývá pro stát, to znamená, že jsou napojeny na příjmy a výdaje státního rozpočtu. Jejich financování neupravuje zákon o majetku státu, ale základním právním předpisem upravující financování organizačních složek je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.
(Plíva, 2001)

OSS poskytují statky bezplatně, příp. za tzv. uživatelský poplatek, který nepokrývá celkové náklady na produkci statku, je nutné, aby organizace byla financována z veřejných rozpočtů (i z jiných zdrojů, kterými mohou být dary nebo zisk z činnosti, která nesouvisí s posláním organizace a kterou organizace provozuje komerčně). Pokud je produkce veřejných organizací financována z veřejného rozpočtu (tj. z daní), musí být hospodaření organizací regulováno (tj. upraveno právními předpisy) a kontrolováno, aby byly veřejné prostředky užity hospodárně, účinně a účelně.
Hlavní činnost není podnikatelská. OSS jsou samostatnými účetními jednotkami, dostávají od státu zálohu, která je vydávána na období jednoho měsíce, musí být řádně vyúčtována a pokud není využita, musí být navrácena zpět státu (Šebestová et. al., 2008).

OSS sestavuje rozpočet příjmů a výdajů v členění podle rozpočtové skladby. Veškeré rozpočtové příjmy dosažené v rámci svého hospodaření soustřeďuje na svém příjmovém účtu státního rozpočtu a uhrazuje všechny rozpočtové výdaje ze svého výdajového účtu státního rozpočtu. Zůstatky těchto účtů Česká národní banka uspořádá vždy ke dni 31. prosince tak, aby výsledný zůstatek těchto účtů byl nulový.
(§ 45 zákona č. 218/2000)

Základní druhy výdajů OSS:

OSS plní poslání stanovené státem a k tomuto poslání vynakládá peněžní prostředky, které jsou výdaji státního rozpočtu, nazýváme je rozpočtovými limity. Rozpočtové limity jsou výdaje na určité období, OSS nedostane reálné peníze, ale právo čerpat prostředky z bankovního účtu na úhradu rozpočtovaných výdajů. Vyčerpaný limit se nemusí splácet, tudíž není brán jako dluh. Limity se stanovují čtvrtletně a končí u nich platnost 31. 12. běžného rozpočtového roku.
(Kopek, 2001)

Podle § 65 zákona o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb. se definuje rozpočtový limit jako *v průběhu roku stanovená výše výdajů, do které je na základě oznámení limitu výdajů bance možné čerpat peněžní prostředky z výdajových účtů státního rozpočtu. Oznámení limitu výdajů na tiskopise schváleném bankou podepisuje a opatří razítkem správce kapitoly a OSS, případně právnická osoba mající oprávnění k čerpání prostředků. Pro manipulaci s tímto tiskopisem platí podmínky banky. Změna limitu se provádí stejným způsobem.*
Správce kapitoly, většinou ministerstvo nebo jiný ústřední úřad, stanoví rozpočtové limity výdajů pro své vlastní hospodaření a limity výdajů OSS a příspěvkových organizací. Správce kapitoly a pověřené OSS působí jako financující orgány (Kopek, 2001).
Dle § 47 zákona 218/2000 Sb., má OSS právo nevyčerpané prostředky převést do příštího rozpočtového. Toto opatření má omezit zbytečné utrácení dosud nevyčerpaných rozpočtových prostředků na konci roku, ke kterému může docházet, jestliže se organizace ”cítí ohrožena” krácením rozpočtu na příští rok, pokud nevyčerpá rozpočet na běžný rok
(Slintáková, 2017)

- Limity na běžné výdaje
- Limity na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci a pojistné s nimi související

(Kopek, 2001)

Příjmy OSS

- Státní rozpočet
- Jednotlivé fondy OSS
- Zisk z hospodářské činnosti
- Zdroje prostředků přijatých ze zahraničí
- Peněžní dary

OSS smí hospodařit s rozpočtovými i mimorozpočtovými prostředky. Mimorozpočtové prostředky pochází z jednotlivých fondů OSS, prostředky zisku z hospodářské činnosti, prostředky ze zahraničí a prostředky darů (Kopek, 2001).
Mimorozpočtové zdroje se používají prostřednictvím rozpočtu. Prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb se s výjimkou prostředků určených na financování reprodukce dlouhodobého hmotného majetku a prostředků zvláštních účtů k financování obměn a záměn státních hmotných rezerv používají přímo.

Dle zákona o rozpočtových pravidlech, OSS je povinna dbát, aby dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly nejhospodárnějším způsobem. Prostředky, kterými disponuje, může používat na krytí nezbytných potřeb a na opatření zakládající se na právních předpisech. Prostředky může čerpat jen do výše závazných ukazatelů stanovených jí zákonem o státním rozpočtu nebo správcem kapitoly v rámci rozpočtu kapitoly a v souladu s věcným plněním, nestanoví-li tento zákon jinak (§ 24, 25 a 47 č. 218/2000 Sb.).

Dle § 48 zákona č. 218/2000 Sb., tvoří OSS tyto peněžní fondy:

a) rezervní fond,
b) fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond se vytváří z nevyčerpaných rozpočtových prostředků převedených do fondu. Dalším zdrojem rezervního fondu mohou být příjmy z prodeje nemovitého majetku, který byl darován organizační složce nebo který byl nabyt dědictvím (Plíva, 2001)

Zdrojem rezervního fondu jsou:

a) prostředky poskytnuté ze zahraničí a peněžní dary,
b) odvody neoprávněně použitých nebo zadržených peněžních prostředků podle § 44 odst. 2 písm. a), b), g) a h) a penále za prodlení s nimi,
c) příjmy z prodeje majetku, který OSS nabyla darem nebo děděním,
d) prostředky poskytnuté z fondu zábrany škod podle zvláštního zákona45).

OSS člení prostředky v rezervním fondu podle původu, a to na:

a) prostředky poskytnuté ze zahraničí a peněžní dary, a to dále na
    1. prostředky, které jí byly poskytnuty na určitý účel, a to podle těchto účelů,
    2. prostředky, které jí byly poskytnuty bez uvedení účelu,
b) odvody neoprávněně použitých nebo zadržených peněžních prostředků podle § 44 odst. 2 písm. a), b), g) a h) a penále za prodlení s nimi; tyto odvody a penále dále člení podle původních účelů; původním účelem se rozumí účel, na který OSS určila dotace nebo návratné finanční výpomoci, při jejichž používání jejich příjemci porušili rozpočtovou kázeň a za to do jejího rezervního fondu tyto odvody provedli a tato penále zaplatili,
c) příjmy z prodeje majetku, který pro Českou republiku nabyla OSS darem nebo děděním,
d) prostředky poskytnuté z fondu zábrany škod podle zvláštního zákona.
Dle § 48 zákona č. 218/2000 Sb., OSS, *která přijala přímo do rezervního fondu peněžní prostředky, které má povinnost po jejich použití na stanovený účel vyúčtovat a nespotřebovaný zbytek vrátit, vrátí tento jejich nespotřebovaný zbytek poskytovateli přímo z rezervního fondu.*
Dále dle § 48 zákona č. 218/2000 Sb. *fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen základním přídělem z rozpočtu OSS z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, popřípadě na mzdy a náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost, na odměny a ostatní plnění za práci vykonávanou v rámci odborného výcviku na produktivních činnostech žákům učilišť a na stipendia interním vědeckým aspirantům a zaměstnancům na studijních pobytech. Fond kulturních a sociálních potřeb je naplňován zálohově z roční plánované výše v souladu s jeho schváleným rozpočtem. Vyúčtování skutečného základního přídělu se provede v rámci účetní závěrky.*

3.4 Ekonomika životního prostředí

Životní prostředí je majetkem veřejným, a tak je financován z veřejných rozpočtů – státního rozpočtů a jeho fondů, rozpočtů krajských úřadů, měst a obcí. V této oblasti jsou používány nástroje ekonomické a legislativní, které mají pomoct řešit ekologické problémy. Mezi ekonomické nástroje patří nástroje ovlivňující jednotlivé subjekty v jejich environmentálním chování a v oblasti ochrany ŽP. Příkladem je vybírání poplatků a odvodů, úplaty, pokuty a náhrady.
(Peková et. al. 2008)

Ekonomické nástroje mají pozitivním způsobem ovlivňovat chování subjektů, anebo regulovat nežádoucí chování. Z tohoto vyplývá členění na nástroje pozitivní (např. dotace, některé daňové úlevy – např. pro stavby s ekologickým provozem) a negativní (např. poplatky). Nástroje také můžeme dělit na nástroje regulační, edukativní a informační. Mezi regulační nástroje se řadí nástroje řízení, které se dělí na nástroje přímého řízení (direktivní nástroje) a nástroje nepřímého řízení (ekonomické nástroje).

Ekonomické nástroje lze rozdělit na tržně orientované (ekolabeling, obchodovatelná povolení, environmentální pojištění apod.) a netržní. Netržní ekonomické nástroje mohou být pozitivní (dotace, daňová zvýhodnění, snížení cel, zvýhodněné pojištění atd.) a negativní (např. daně, poplatky, cla). V ochraně přírody a krajiny v České republice se uplatňují zejména nástroje pozitivně stimulující (pozitivní netržní nástroje), kam spadají finanční příspěvky, jako jsou dotace a půjčky. Negativně stimulující (negativní netržní nástroje) nástroje jsou např. poplatky za vjezd do národních parků či odvody za kácení dřevin. V nejširší míře se zatím využívají dotace.
(http://www.forumochranyprirody.cz)
Dále se problematikou financování ochrany životního prostředí zabývá J. Jílková (2003), B. Moldan et. al. (1997) nebo Sobotka (2001).

Přehled dotačních programů na ochranu přírody a krajiny:

Dotační programy – garance Ministerstva životního prostředí:

A. Evropské zdroje
   a) Operační program životního prostředí

b) Life +

B. Národní zdroje

a) Program péče o krajinu

b) Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

c) Program revitalizace říčních systémů

d) Podpora nestátním neziskovým organizacím

e) Program péče o urbanizované prostředí

Dotační program – garance Ministerstva zemědělství:

A. Evropské zdroje

a) Program rozvoje venkova

b) Operační program rybářství

B. Evropské dzroje

a) Podpůrný dotační program Mze

Dotační programy – garance Ministerstva pro místní rozvoj:

A. Evropské zdroje

a) OP přeshraniční spolupráce

B. Národní zdroje

a) Program Podpora obnovy venkova

Dotační programy - garance Ministerstva financí:

A. Evropské zdroje

a) Finanční mechanismy EHP a Norskas

B. Národní zdroje

a) Finanční pomoc Švýcarska

b) Krajské dotační programy

Dotační programy - garance Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

A. Evropské zdroje

a) OP vzdělávání pro konkurenceschopnost

(Severa, 2008)

Mezi základní finanční zdroje, ze kterých se platí výdaje z resortu MŽP, patří:

- Rozpočtové příjmy resortu v rámci MŽP
- Prostředky Státního fondu ŽP (SFŽP)
- Příjmy od fondu národního majetku
- Ostatní příjmy (příspěvky mezinárodních organizací)

(Peková et. al. 2008)

Struktura veřejných zdrojů na péči o ŽP:

- Státní rozpočet – rozpočet MŽP
- Územní odbory MŽP
- Státní fond ŽP
- Česká inspekce ŽP (ČIŽP)
- Odbory ŽP krajských úřadů
- Odbory ŽP měst a obcí
- Ostatní organizace (nevládní ekologické iniciativy)

(Peková et. al. 2008)

Organizace, které pečují o ŽP a jsou financovány z prostředků MŽP:

- Česká informační agentura ŽP
- Správa chráněných krajinných oblastí ČR
- AOPK ČR
- Národní parky
- Český hydrometeorologický ústav
- Český geologický ústav
- Geofond ČR
- Výzkumný ústav vodohospodářský
- Výzkumný ústav okrasného zahradnictví
- Povodí Labe, Vltavy, Ohře, Odry a Moravy (akciové společnosti, ve kterých je majoritním vlastníkem MŽP)

(Peková et. al. 2008)

Výdaje MŽP

- Výdaje na činnost organizačních složek státu, které pečují o ŽP (rozpočtových organizací)
- Příspěvky na činnost příspěvkových organizací (PO)
- Dotace občanským sdružením
- Dotace a návratné finanční výpomoci podnikatelským subjektům
- Ostatní dotace a příspěvky

(Peková et. al. 2008)

Financování péče o ŽP krajskými úřady

Je vykonáván odborem ŽP, kam spadá vodní hospodářství, ochrana ovzduší, hospodaření s odpady, ochrana přírody, ochrana zemědělského a půdního fondu, ochrana nerostného bohatství a posuzování vlivů na přírodu.

a) Příjmy odboru ŽP krajského úřadu:

- Výnosy z pokut za porušení povinností stanovených na úseku vodního hospodářství
- Výnosy z poplatků za znečišťování ovzduší od provozovatelů středních zdrojů znečišťování
- Výnosy z pokut od právnických a fyzických podnikatelů za porušení povinností nakládání s odpady
- Výnosy z pokut při porušení zákona o ochraně přírody a krajiny
- Výnosy z poplatků za stavební povolení k ekologickým stavbám v daném kraji, neboť odbor ŽP zde působí jako příslušný stavební úřad

(Peková et. al. 2008)

b) Výdaje odboru ŽP na ochranu ŽP krajského úřadu:

- Finanční prostředky k provádění péče o pozemky z důvodu ochrany přírody na základě dohod s vlastníky či nájemci pozemků
- Úhrady ztráty za nařízenou změnu kultury na zemědělských pozemcích s cílem ochrany ŽP

- Administrativní výdaje s provozem odboru

(Peková et. al. 2008)

Financování péče o ŽP z rozpočtů měst a obcí

Lze je dělit na rozpočtové a mimorozpočtové. Do obecního prostředku přichází nejčastěji prostředky z poplatků, odvodů a úhrad a také z pokut.

a) Příjmy měst a obcí v oblasti péče o ŽP:

- Výnosy z pokut za překročení limitu pro tmavost kouře u velkých, středních a malých zdrojů znečištění
- Výnosy z poplatků za znečisťování ovzduší malými zdroji znečišťování
- Výnosy z pokut za porušení povinností na úseku vodního hospodářství
- Výnosy z pokut za nedovolené ukládání odpadů

(Peková et. al. 2008)

b) Výdaje měst a obcí v oblasti péče o ŽP:

- Náklady na zjištění pitné vody, z veřejných vodovodů
- Náklady na sběr a svoz komunálních odpadů
- Výdaje na péči o rostlinnou zeleň

(Peková et. al. 2008)

3.5 Možnosti hodnocení státních neziskových organizací

Státní nezisková organizace je specifickou organizací zřizovanou státem splňující určité charakteristiky. Za prvé, vlastníci a zaměstnanci organizací si nemohou přivlastnit část rozdílu mezi příjmy a výdaji jako osobní příjem. Za druhé, část příjmů organizace nepochází z prodeje jejích produktů. Organizace je pak financována přímo nebo nepřímo zejména z daní nebo jiných povinných plateb do veřejných rozpočtů spravovaných státem (Niskanen, 1994).

Pro OSS nelze použít tradiční finanční analýzu spojovanou se ziskovými podnikatelskými subjekty, ale široké spektrum nástrojů finanční analýzy musí být modifikováno pro municipální firmu hospodařící s poskytnutými prostředky ze státního rozpočtu tak, aby byly využity efektivně a nedocházelo k plýtvání.

3.5.1 Finanční analýza municipální firmy

Do neziskového sektoru patří souhrn vládních, municipálních a nevládních organizací, kam se řadí právě OSS. Součástí veřejného sektoru je municipální sféra, jejíž ekonomické subjekty produkují veřejné produkty, pro něž se zavádí označení municipální firma (Kraftová, 2002).

Municipální firma je firma, která hospodaří se svěřenými prostředky z veřejných rozpočtů, v ČR působí na úrovni obcí a krajů. Předpokladem efektivního využívání svěřených zdrojů je takové řízení firmy, které se opírá o znalost její úrovně hospodaření. Nástrojem tohoto poznání je finanční analýza s jednotlivými dílčími ukazateli.

Finanční analýza se používá pro tři základní typy municipálních firem, a to příspěvkovou organizaci, společnost s ručením omezeným a obecně prospěšnou společnost. OSS má několik společných vlastností s příspěvkovou organizací, proto bude využita při řešení hospodaření AOPK ČR.

Finanční analýza firmy je metodou hodnocení finančního hospodaření firmy, data se většinou vypracovávají v peněžních jednotkách. Data se třídí, agregují, porovnávají a hledají se mezi nimi souvislosti, které určí jejich budoucí vývoj. Výsledkem je náhled celkového hospodaření a návrh vhodného managementu při rozhodování (Kraftová, 2002).

Pro municipální firmy není charakteristický zisk, ale poskytování veřejných produktů, tento proces má být efektivní. Proto je třeba modifikovat některé prvky finanční analýzy:

- Rentabilita musí být vyhodnocována přísně u činností, která je doplňkem hlavního poslání, u hlavní činnosti je důležité vyhodnocovat rentabilitu ve smyslu zjištění míry závislosti,
- souvislosti mezi financováním, rentabilitou i tokem hotovosti ukazují na potřebu skupiny ukazatelů, které by hodnotily finanční autarkii (soběstačnost) municipální firmy,
- výkonnostní ukazatele finanční analýzy je vhodné rozšířit o ukazatele produkční výkonnosti, zachycující kvantitativní i kvalitativní stránku tvorby a realizace veřejných produktů.

(Kraftová, 2002).

Dílčí ukazatele finanční analýzy

A. Ukazatel autarkie

Míra autarkie ukazuje míru soběstačnosti municipální firmy. Podle toho, jaká data budou použita, autarkie může být autarkie hodnocena na výnosově nákladové nebo příjmově výdajové. Příjmově výdajový princip je založen na toku peněžních prostředků. Nákladově výnosový se týká účetních principů.
(Kraftová, 2002)

A.1 Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

$$A_{HV\text{-}VHČ} = \frac{V_{HČ}}{N} \times 100$$

$A_{HV\text{-}VHČ}$ … hlavní činnosti na nákladově výnosové bázi

$V_{HČ}$ … výnosy z hlavní činnosti

$N_{HČ}$ … náklady z hlavní činnosti

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů odráží míru, jak je firma schopná pokrýt své náklady ze svých výnosů v procentech. Ve výnosech jsou obsaženy neinvestiční dotace, které jsou velmi významnou složkou výnosů. Ideálním případem je, kdy ukazatel je roven 100 %, kdy je pokrytí nákladů výnosů vyrovnané.
(Kraftová, 2002)

A.2 Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů

$$A_{CF} = \frac{P_y}{V_e} \times 100, \text{ resp. } A_{CF} = \frac{NIP_y}{NIV_e} \times 100$$

A_{CF} … autarkie na příjmově výdajové bázi

P_y … příjmy

V_e … výdaje

NIP_y … neinvestiční (provozní) příjmy

NIV_e … neinvestiční (provozní) výdaje

Autarkie na bázi příjmů a výdajů by měla být nejlépe taková, aby výdaje byly pokryty příjmy. Buď se nebude pracovat bez rozdílu mezi investičními a neinvestičními příjmy a výdaji, anebo na bázi neinvestičních příjmů a neinvestičních výdajů. Hodnota výrazně nad 100 % ukazuje, že by bylo vhodné použít metodu založenou na výnosově nákladové bázi, hodnota výrazně pod 100 % ukazuje nedostatečné pokrytí výdajů a je opět vhodné přistoupit k předešlé metodě.
(Kraftová, 2002)

B. Ukazatel likvidity

Existují tři typy likvidity – okamžitá, pohotová, běžná. Výběr typu závisí na zásobách a pohledávkách municipální firmy. Nejčastějším typem je běžná a pohotová. Výrazně ovlivňují časový cyklus financování, tzn. uhrazování té části ceny, která představuje podíl na vybraných daních (Kraftová, 2002).

B.1 Okamžitá likvidita

$$L_I = \frac{Pe}{KZv}$$

L_I … okamžitá likvidita

Pe … peníze a jejich ekvivalenty (včetně termínovaných vkladů a cenných papírů)

KZv … krátkodobé závazky

Ukazatel okamžité likvidity se určuje k hodnocenému okamžiku. U municipální firmy se hodnota oproti likviditě v soukromém sektoru (0,2) zvyšuje, jelikož je třeba řídit míru zhodnocování volných peněžních prostředků.
(Kraftová, 2002)

B.2 Pohotová likvidita

$$L_{II} = \frac{Pe + Po}{KZv}$$

L_{II}… rychlá likvidita

Pe … peníze a jejich ekvivalenty

Po … pohledávky, krátkodobé pohledávky

KZv … krátkodobé závazky

Pohotová likvidita by se měla pohybovat okolo hodnoty „1“, která ukazuje rovnováhu mezi krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky. Naopak, pokud bude hodnota pod „1“, municipální firmě hrozí nesolventnost, hodnota převyšující hodnotu jedna znamená, že vázaní prostředků v penězích a pohledávkách je neefektivní a nezhodnocují se opakovaným užíváním v produkčním procesu.
(Kraftová, 2002)

B.3 Čistý pracovní kapitál

$$PK = OA - KZv$$

PK … čistý pracovní kapitál

OA … oběžná aktiva

KZv … krátkodobé závazky

Čistý pracovní kapitál je kapitál, které má municipální firma k dispozici pro svou běžnou činnost. Na jedné straně zohledňuje využitelný krátkodobý majetek, na druhé straně jeho hodnotu snižuje o výši závazků, kterou je nutné uhradit. Je to okamžitá veličina (absolutní ukazatel).
(Kraftová, 2002)

C. Ukazatel aktivity

Ukazatelé aktivity jsou pro municipální firmy doplňující, jelikož se prolínají ukazatelé ostatních oblastí, výkonnost kapitálu, vázanost jednotlivých složek a dluhů. Míra využití majetku ve vztahu k výsledkům produkčního procesu a doby obratu vybraných složek majetku a dluhů jsou části, které mohou mít vliv na efektivnost a to nejvíce na její složku hospodárnosti (Kraftová, 2002).

C.1 Obrat kapitálu

$$\text{Obrat kapitálu} = \frac{V}{K}$$

V … výnosy

K … kapitál, celková pasiva

Doba obratu je ukazatelem výkonnosti zdrojů vložených do produkce. Výkonnost je hodnocena pomocí výnosů hodnoty produkce. Do výnosu je započtena hodnota dotací, hodnota uživatelského poplatku i výnosů z hospodářské činnosti. V je ukazatel tokový kumulativní a K je ukazatel stavový. Proto je třeba vycházet z průměrných hodnot kapitálu během roku, tj. minimálně z ½ součtu počátečního a konečného stavu pasiv. Ukazuje, kolikrát je vložený kapitál vrácen do fungování municipální firmy pomocí ocenění její produkce.
(Kraftová, 2002)

C.2 Míra vázanosti aktiv na výnosech

$$\text{míra vázanosti FA na výnosech} = \frac{\text{FA}}{\text{V}}$$

FA … hodnota fixních aktiv v zůstatkové ceně

V … výnosy

Poměr fixních aktiv na celkových výnosech odráží míru vázanosti fixních aktiv na jednotce výnosů v zůstatkových cenách. Ukazatel vyjadřuje míru náročnosti daného oboru na dlouhodobý majetek, kdy jeho snížení znamená ohrožení z nedostatku saturace dlouhodobým majetkem, oproti tomu převýšení hodnoty je neekonomickým vázáním zdrojů v dlouhodobém majetku ve vztahu k úrovni výnosům.
(Kraftová, 2002)

C.3 Doba obratu pohledávek

$$\text{doba obratu pohledávek} = \frac{\phi\text{PO}}{\frac{\text{V}}{360}}$$

ϕPo ... průměrná hodnota krátkodobých pohledávek

V/360 … 1-denní výnosy

Ukazatel se dá použít u municipálních firem s vysokou hodnotou pohledávek, zjišťuje se tím vývoj relativní úrovně ve vztahu k výnosům. Cílem je jeho minimalizace.
(Kraftová, 2002)

C.4 Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

$$\text{poměr dob obratu} = \frac{\frac{\phi PO}{PV}}{\frac{\phi Zv}{PN}}$$

ϕPo ... průměrná hodnota krátkodobých pohledávek

ϕZv … průměrná hodnota krátkodobých závazků

PV... provozní výnosy za rok

PN … provozní náklady za rok

Ukazatel vyjadřuje míru mezi dobou splatnosti pohledávek a dobou splatnosti závazků ve vazbě na provozní výnosy a provozní náklady. Poměr značí, jak doba obratu pohledávek a doba závazků ovlivňují provozní činnost a jak je na ni hospodářský výsledek vázaný. Stav okolo hodnoty 1 ukazuje na vyrovnaný stav, hodnoty výrazně vyšší než jedna představují pohledávky s výrazně větší dobou splatnosti a ve vztahu k úrovni výnosů přesahují hodnotu doby splatnosti závazků vztažených k příslušné úrovni nákladů. Municipální firma by měla snižovat dobu splatnosti pohledávek a zvyšovat dobu splatnosti závazků.
(Kraftová, 2002)

D. Ukazatel financování

Oproti ziskovému sektoru, kde je tento ukazatel velmi významný, má u municipální firmy jiný charakter. Je třeba odlišit provozní (neinvestiční) financování od investičního (vazba rozpočtu a účetnictví). Převažují vlastní prostředky nad dluhy, které mají často krátkodobý charakter a jsou to závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům a závazkům vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění. Přechodná pasiva se řadí k cizímu kapitálu.

D.1 Míra finanční nezávislosti (stability)

$$\text{míra finanční nezávislosti} = \frac{VK}{K} \times 100$$

VK … vlastní kapitál

K … celkový kapitál

Ukazatel stability je stavový okamžitý indikátor. Hodnoty pod 50 % je třeba sledovat a pod 30 % poukazují na nestabilitu.

(Kraftová, 2002)

D.2 Míra věřitelského rizika

$$\text{míra věřitelského rizika} = \frac{CK}{K}$$

K … stav kapitálu

CK … stav cizího kapitálu

Ukazatel míry věřitelského rizika hodnotí míru účasti cizího kapitálu na finančních zdrojích. Pokud je užit pouze cizí neúročený kapitál, je vhodné jeho podíl na celkovém kapitálu maximalizovat. Činnost by byla financována díky věřitelům bez nutnosti placení úroků. Je tu riziko insolventnosti a ohrožení finanční stability.

(Kraftová, 2002)

D.3 Síla finanční páky (míra zadluženosti vlastního kapitálu)

$$F_{FL} = 1 + \frac{CK}{VK}$$

$$\frac{K}{VK} = 1 + \frac{CK}{VK}$$

F_{FL} … síla finanční páky

CK … cizí kapitál

VK … vlastní kapitál

Síla finanční páky ukazuje míru zadluženosti vlastního kapitálu zvětšenou o 1, tj. v jaké míře využívá firma ve svém řízení finanční páku. Díky tomu, že většinou v municipální firmě chybí úročený cizí kapitál, tak finanční páka působí pozitivně, úroková míra je nulová a cizí kapitál pak zvyšuje svou nižší nákladovostí rentabilitu kapitálu celkového.

(Kraftová, 2002)

E. Ukazatel investičního rozvoje/útlumu

Ukazatel investičního rozvoje a útlumu je pro municipální firmy velmi významný, jelikož poskytování veřejných produktů, kde nefungují klasická pravidla jako na trhu, je subjektivní v rámci veřejné volby. Proto je třeba určit, v jaké kvalitě a kvalitě se nachází majetek municipální firmy, poté se rozhoduje o jejím rozvoji (útlumu), o rozsahu pořizování majetku, který je zpravidla dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (fixní aktiva). Nově pořizovaná aktiva mají charakter rozvojový (obnovovací investice). Zdroje na pořizování jsou získávány buď ze samofinancování, nebo formou dotací. Útlum znamená, kdy je určována míra krytí majetku ze svých zdrojů. Nadbytečné zdroje jsou využitelné jinde, nebo se smí předisponovat do sektoru soukromého (snižování rozsahu veřejného sektoru).
(Kraftová, 2002)

E.1 Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku

$$k_{ODM} = \frac{\Sigma PC - \Sigma ZC}{\Sigma PC} = 1 - \frac{\Sigma ZC}{\Sigma PC}$$

ΣPC… souhrn pořizovacích (vstupních) cen dlouhodobého majetku

ΣZC… souhrn zůstatkových cen dlouhodobého majetku

Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku, udává, v jaké míře je majetek opotřebováván.
(Kraftová, 2002)

E.2 Míra investičního rozvoje

$$\text{míra investičního rozvoje} = \frac{I_B}{O} = \frac{I_B}{\Sigma O}$$

I_B … investice brutto

O … odpisy

ΣO … oprávky

Míra investičního rozvoje je ukazatel, který má v čitateli souhrn všech plánovaných investic (investice netto a investice obnovované) a ve jmenovateli odpisy, což znamená, do jaké míry je municipální firma během jednoho roku obnovit, resp. rozšířit svůj majetek z odpisů. Odpisy jsou hodnota zohledňující období jednoho roku, oprávky kumulují zachycené zdroje na obnovu dlouhodobého majetku. Odpisy jsou

hlavním zdrojem využitelným pro obnovu dlouhodobého majetku, jelikož zisk ani přírůstek dlouhodobých rezerv se nepředpokládá.
(Kraftová, 2002)

F. Ukazatel produktivity

Ukazatel produktivity je ukazatelem, který zohledňuje produkční schopnost a výkonnost (produkce v naturálních jednotkách či výnosy) se vztahem ke zdrojům tvorby bohatství, tj. práce měřená počtem pracovníků, počtem odpracovaných hodin, vyplacenými mzdovými prostředky za práci. Dalším zdrojem může být i kapitál, vlastní i cizí, který je určen k produkci zajišťované municipální firmou. Produktivita práce je měřena i jako podíl přidané hodnoty připadající na jednoho pracovníka.
(Kraftová, 2002)

F.1 Produktivita práce měřená pomocí přidané hodnoty

$$PP = \frac{PH}{\phi L}$$

PP … produktivita práce

PH … přidaná hodnota

ϕL ... průměrný počet pracovníků

Ukazatel produktivity práce udává, kolik peněžních jednotek vytvořené přidané hodnoty připadá na pracovníka. Tento ukazatel lze v čitatelích rozložit na hodnotu průměrné mzdy pracovníka a vytvořené přidané hodnoty z jednotky vynaložených osobních nákladů. Ukazatel je ovlivněn přidanou hodnotou (rozdílem výkonů a spotřeby), počtem pracovníků a osobními náklady. Má-li být hodnota maximální, je žádoucí zvyšovat přidanou hodnotu a snižovat počet pracovníků.
(Kraftová, 2002)

F.2 Míra zhodnocování celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty

$$r_K^* = \frac{PH}{\phi K} \times 100$$

r_K* … míra zhodnocování celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty

PH … přidaná hodnota
ϕK … celkový kapitál (průměrná hodnota)

Ukazatel je zlomkem obsahujícím v čitateli tokový ukazatel a ve jmenovateli stavový ukazatel, proto je třeba vycházet z průměrných hodnot (minimálně z ½ součtu počátečního a konečného stavu pasiv). Zohledňuje hospodářský výsledek a celkovou přidanou hodnotu získanou osobními náklady a odpisy jako zdroje obnovovacích investic.

3.5.2 Syntetické ukazatele finanční analýzy

Metoda syntetických ukazatelů spočívá v tom, že se dílčí ukazatele finanční analýzy vhodně seskupí tak, aby bylo možné vyhodnotit finanční zdraví municipální firmy. Pro zjištění míry finančního zdraví byl použit model BAMF vycházející z bilanční analýzy, kdy se rozkládají syntetické ukazatele na dílčí prvky tvořící několik úrovní. Výsledkem je souhrnný ukazatel bonity skládající se z dílčích výsledků a porovnáván s determinující hodnotou „1“. Další metoda využitelná pro hodnocení finančního zdraví je klasifikační metoda KAMF, která dílčí ukazatele hodnotí podle stupnice, poté se provede celková klasifikace jako prostý aritmetický průměr a rozhodne se o bonitě municipální firmy

Model BAMF

Model BAMF vychází z koncepce bilanční analýzy při souběžném uplatňování snahy o zohlednění specifik municipálních firem.
Základními východisky jsou:

- U ukazatelů je kladně hodnocena růstová tendence.
- Indikátory se konstruují tak, aby se jejich optimum pohybovalo okolo hodnoty 1.
- Nepočítá se zde s vahami, ale celkový výsledek je prostým aritmetickým průměrem.

- Model je používán pro municipální firmy bez ohledu na jejich činnost doplňkovou.
- Jsou hodnoceny 4 základní oblasti finanční analýzy s jedním ukazatelem
  - L - likvidita (pohotová likvidita)
  - A – aktivita (relace mezi dobou krátkodobých pohledávek a dobou obratu krátkodobých závazků)
  - F – financování (poměr mezi vlastním a cizím kapitálem, převrácena hodnota síly finanční páky snížená o 1)
  - R – rentabilita (modifikovaný ukazatel, míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti)
- Navíc jsou zařazeny 3 oblasti hodnocení, které jsou nad rámec tradiční analýzy:
  - A^E – autarkie (na bázi výnosů a nákladů)
  - P – produktivita práce (na bázi přidané hodnoty vytvořené jedním průměrným přepočteným pracovníkem)
  - I – míra rozvoje/útlumu (míra krytí oprávek potřebnými brutto investicemi = převrácená hodnota ukazatele míry investičního rozvoje)

(Kraftová, 2002)

Zdrojem je účetní uzávěrka a personální informační systém a plán investic. Ukazatel produktivity práce je třeba upravit a použít u něj násobitel 1/250, který je odvozen od průměrné produktivity práce v nefinančních podnicích.

$$\text{Bonita MF} = \frac{L+A+F+R+A^E+P+I}{7}$$

$$L = \frac{FM+Po}{KCK},\ A = \frac{\frac{\phi Po}{V}}{\frac{\phi KCK}{VN}},\ F = \frac{VK}{CK},\ R = \frac{\text{zisk}_{DČ}}{\text{ztráta}_{HČ}},\ A^E = \frac{V}{N},\ P = \frac{\frac{PH}{\phi L}}{250},\ I = \frac{\Sigma I}{I_B}$$

Hodnoty větší než jedna, se kterou je porovnáván výsledek, jsou brány jako pozitivní z hlediska bonity.

(Kraftová, 2002)

Model KAMF

Model KAMF, klasifikační model, existuje ve dvou variantách municipálních firem KAMF * – municipální firmy s doplňkovou činností (účel zisku) a KAMF - municipální firmy nerealizující doplňkovou činnost. KAMF zahrnuje ukazatel autarkie na bázi výnosů a nákladů, ukazatel okamžité likvidity, ukazatel obratu kapitálu a ukazatel produktivity práce (modifikace na poměr přidané hodnoty a osobní náklady). Pokud jsou hodnoty maximální, je výsledek pozitivní.

BAMF* hodnotí ukazatel autarkie na bázi výnosů a nákladů pouze ve vazbě na hlavní činnost a doplňuje hodnocené indikátory a nákladovou rentabilitu doplňkové činnosti a míru pokrytí ztráty z hlavní činnosti z doplňkové činnosti. Hodnoty všech ukazatelů jsou vypočteny v procentech a celkový výsledek je prostým aritmetickým průměrem. (Kraftová, 2002)

Model KAMF

Tab. 1: Model KAMF

	Stupnice hodnocení				
Ukazatel	**1 velmi dobrý**	**2 dobrý**	**3 střední**	**4 špatný**	**5 alarmující**
Autarkie	> 100 %	=100 %	> 90 %	> 80 %	< 80 %
Likvidita	> 40 % et <60 %	> 20 % et < 40 %	> 60 %	< 20 %	< 15 %
Aktivita	> 300 %	> 200 %	> 100 %	> 80 %	< 80 %
Produktivita	> 200 %	> 150 %	> 20 %	> 100 %	< 100 %

4 MATERIÁL A METODIKA

Materiál:

- Výroční zprávy 2011–2015 (AOPK ČR)
- Rozvaha 2011–2012 (Ministerstvo financí - portál ÚFIS)
- Výkaz zisku a ztrát 2011–2012 (Ministerstvo financí - portál ÚFIS)

Metodika:

V diplomové práci jsem se zabývala OSS na konkrétním příkladu AOPK ČR. V první části práce byly prostudovány české a zahraniční literární zdroje o hospodaření OSS a byly zjišťovány vhodné metodiky na posouzení efektivnosti hospodaření státní neziskové organizace.

V praktické části byla provedena ekonomická analýza hospodaření AOPK ČR za pětileté období 2011–2015. Jako zdroj sloužily výroční zprávy.
Byly vyhodnoceny:

- Celkové příjmy a výdaje v letech 2011–2015
- Čerpání rozpočtu a jeho vývoj v letech 2011–2015
- Správa majetku v letech 2011–2015

Posouzení efektivnosti hospodaření AOPK ČR bylo realizováno na základě finanční analýzy. Pro výpočet ukazatelů finanční analýzy byla použita data z účetní závěrky z rozvahy a data z rozpisu zisku a ztrát (viz Materiál). Veřejně dostupná data byla stažitelná pro roky 2011 a 2012, a tak byly jednotlivé ukazatele finanční analýzy zpracovány pro tyto dva roky.
Ukazatelé použité ve finanční analýze jsou:

- Ukazatel autarkie
- Ukazatel likvidity
- Ukazatel aktivity
- Ukazatel finanční nezávislosti
- Ukazatel míry investičního rozvoje/útlumu
- Ukazatel produktivity

Další metoda vhodná pro zjištění o hospodaření OSS je tzv. bilanční a klasifikační analýza. Z analýz vychází uplatněné modely BAMF a KAMF. Obě dvě metody hodnotily bonitu AOPK ČR. U modelu BAMF, který se běžně provádí u municipálních firem, bylo nutné odstranit z výpočtů ukazatel rentability, se kterým se počítá, pokud organizace vykazuje z doplňkové činnosti zisk, ale AOPK ČR, jako OSS, doplňkovou činnost neprovozuje. Výsledná bonita byla vypočtena jako aritmetický průměr dílčích ukazatelů, poté se porovnala s hodnotou „1“.

Klasifikační model KAMF taktéž hodnotí podobným principem bonitu, ale počítalo se zde se škálou hodnocení pro jednotlivé ukazatele a výsledek byl rovněž prostým aritmetickým průměrem a následně se klasifikovala bonita.

Na závěr byly výsledky shrnuty a bylo nastíněno možné využití výsledků v praxi. Dále se formulovaly aspekty, které by mohly mít v budoucnu vliv na efektivnější hospodaření AOPK ČR.

5 VÝSLEDKY

5.1 Charakteristika vybrané organizační složky státu – AOPK ČR

5.1.1 Vymezení působnosti AOPK ČR

Agentura je organizační složkou státu dle § 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v platném znění. Je zřízena s účinností od 1. 1. 2015 zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. AOPK je správním úřadem ve smyslu čl. 79 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Územní působnost Agentury se vztahuje na celou Českou republiku. AOPK ČR nemá právní subjektivitu, příjmy a výdaje jsou součástí státního rozpočtu.

Vykonává státní správu v obvodu územní působnosti - na území CHKO mimo CHKO Šumava, národních přírodních rezervací a jejich ochranných pásem a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem mimo území národních parků a jejich ochranných pásem, pozemků určených k obraně státu a vojenských újezdů v rozsahu určeném zákonem.

(AOPK ČR, 2017)

Dále vytváří odbornou podporu výkonu státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny – vytváří, získává, zpracovává, spravuje a poskytuje data a dokumentace na úseku ochrany přírody a krajiny na národní i mezinárodní úrovni. Vede Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP) a Jednotnou evidenci speleologických objektů (JESO).

Provádí sledování, šetření a dokumentace v ochraně přírody a krajiny, vypracovává odborná stanoviska, metodické materiály a znalecké posudky v oborech ekonomika a ochrana přírody. Zpracovává návrhy souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality a návrhů souhrnů doporučených opatření pro ptačí oblasti na území České republiky. Zajišťuje zpracování návrhů plánů péče a realizace schválených plánů péče v obvodu své působnosti.

(AOPK ČR, 2017)

Spolupracuje při koordinaci a zajišťování výzkumu v oblasti ochrany přírody a krajiny ve spolupráci s ostatními resortními organizacemi a výzkumnými a vědeckými pracovišti. Zpracovává návrhy a koordinuje, včetně jejich realizace, záchranné programy pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Vypracovává návrhy na vymezení a dokumentace územního systému ekologické stability a aktualizuje ho.

V neposlední řadě se zabývá informační a osvětovou činností. Taktéž poskytuje finanční náhrady za ztížení zemědělského a lesnického hospodaření dle § 58 ZOPK na území celé České republiky vyjma území národních parků a jejich ochranných pásem a CHKO Šumava.
(AOPK ČR, 2017)

Z pověření MŽP dle § 78 odst. 5 ZOPK administruje dotační programy v oblasti ochrany přírody a krajiny (prostřednictvím regionálních pracovišť a ústředního pracoviště.) včetně kontroly a monitoringu. Majetku nabývá do vlastnictví státu a hospodaří s majetkem státu v souvislosti s předmětem činnosti organizace.
(AOPK ČR, 2017)

5.1.2 Organizační struktura

Organizační struktura AOPK ČR se dělí na:

- Sekce – ředitelé sekcí
- Odbory – ředitelé odborů (příp. ředitel správy CHKO)
- Oddělení – vedoucí oddělení (příp. vedoucí správy CHKO)

Jménem organizace jedná ředitel. Ředitelé a vedoucí organizačních útvarů přímo podřízených řediteli mohou jednat za organizaci v rozsahu umožněném služebním zákonem v otázkách týkajících se předmětu činnosti jejich organizačního útvaru.

5.1.3 Výroční zprávy AOPK ČR

Výroční zprávy AOPK ČR mají velice podobné členění. Najdeme v nich informace o AOPK ve smyslu poslání, vize, činností, kterými je charakteristická. Také zde najdeme organizační členění s úzkou organizační strukturou. Na konci většinou každé výroční zprávy najdeme působnost regionálních pracovišť AOPK s mapou, detašovaná (oddělená mimo místo výkonu organizace) pracoviště, hranice CHKO a hranice krajů.

Výroční zprávy jsou členěny na jednotlivé kapitoly a to:

1) Ochrana přírody

Ochrana přírody je členěna do několika kapitol, kde se zabývá územní ochranou, druhovou ochranou, obecnou ochranou přírody a krajiny a památnými stromy. Pokud dojde ke změně ve vyhlašování chráněného území (velkoplošného či maloplošného), ať se změní například hranice nebo je vyhlášeno území nové, najdeme to popsáno zde včetně plánů péče (AOPK zodpovídá za jejich zpracování). Kapitola druhové ochrany popisuje realizované záchranné programy a programy péče pro živočichy, které je třeba chránit. Obecná ochrana poukazuje na územní systémy ekologické stability (ÚSES), AOPK například aktualizuje jednotlivé prvky AOPK ČR vede Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP), ve kterých jsou evidovány památné stromy.

2) Péče o přírodu a krajinu

V současné době AOPK ČR hospodaří cca na 12 575 ha pozemků ve vlastnictví státu, kdy převážná většina pozemků svěřených do péče AOPK ČR se nachází ve ZCHÚ, ve kterých je kladen důraz zejména na části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno (AOPK ČR, 2017). Jako odborné a koncepční dokumenty slouží plány péče, které mají navrhovat kroky k zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v těchto územích. Péče o pozemky ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR je finančně zajišťována ze zdrojů Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve ZCHÚ MŽP – v celkové výši 7,6 mil. Kč ročně, program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – v celkové výši 7,2 mil Kč ročně a Operační program Životní prostředí – v celkové výši7,2 mil. Kč ročně.
(Výroční zpráva AOPK ČR, 2015)
Další součástí jsou tzv. standardy péče o přírodu a krajinu, veřejně přístupný systém, které vypracovává AOPK ČR ve spolupráci s akademickými pracovišti, má sloužit ke zlepšování prováděných prací. Díky nim můžeme porovnávat výstupy, a dát do souladu termíny v komunikaci mezi projektanty, dodavateli, odběrateli, úřady, odbornými institucemi, orgány státní správy a dalšími subjekty.

3) Monitoring biodiverzity

Sleduje stav biotopů, druhů dle platné legislativy (např. směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích), může být díky tomu hrazen z dotačních titulů. Data jsou buď veřejná, přístupná pro odborníky a tajná (okruh pracovníků AOPK). Data z vrstvy mapování biotopů a z nálezových údajů druhů jsou poskytována na základě žádostí a smluv.

4) Informační systém ochrany přírody

Informační systém ochrany přírody se zabývá ÚSOP, který se aktualizuje dle vyhlašovaných chráněných druhů a MZCHÚ. Informační systém obsahuje aplikace a databáze, které uživatel může využívat.

5) Práce s veřejností

Práce s veřejností pracuje s tématy osvěty, která pomocí pořádaných akcí informuje o činnosti AOPK a podporuje ochranu přírody. Spolupráce je se správci CHKO, kteří pečují o naučné stezky, díky nimž se návštěvníci zajímají o rostlinách, živočiších a místním přírodním bohatství. Dále je vydáván časopis Ochrana přírody a jiné výpravné publikace. V roce 2015 pokračovaly práce na programu Dům přírody, který byl zahájen roku 2009. Jeho cílem je vybudovat ve vybraných CHKO návštěvnická střediska, která mají návštěvníkům poskytovat informace o ochraně přírody a krajiny, přírodního a kulturního dědictví dané lokality (Výroční zpráva AOPK ČR, 2015).

6) Mezinárodní spolupráce

AOPK ČR je odborným orgánem, který je MŽP pověřen odbornou přípravou návrhů lokalit soustavy Natura 2000, vedením informací o lokalitách soustavy Natura 2000 a informováním veřejnosti o soustavě. V roce 2012 se AOPK ČR dále podílela na implementaci soustavy Natura 2000, ve spolupráci s MŽP na přípravě a projednávání dvou nových nařízení vlády: nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených na evropský seznam novely nařízení vlády, která

nahradí stávající nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit, v platném znění.
(Výroční zpráva AOPK ČR, 2011)
AOPK ČR je podle § 27 zákona č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ustavena tzv. vědeckým orgánem CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Velmi úzce spolupracuje s hlavním tzv. výkonným orgánem CITES (MŽP), výkonnými orgány s další působností (krajské úřady) a kontrolními orgány (ČIŽP, celní správa).

7) Hospodaření a provoz

AOPK ČR hospodaří se schváleným rozpočtem dle zákona č. 218/2000Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) v aktuálním znění. Součástí rozpočtu jsou předpokládané příjmy, dosažené příjmy a celkové výdaje v určitém roce. Součástí této kapitoly jsou navržené dotace, dotace čerpány z různých dotačních programů a příspěvky od MŽP poskytovaných ze státního rozpočtu. Čerpání rozpočtu je k 31. 12. je zobrazeno v tabulce, kde jsou jednotlivé položky čerpání v kategoriích upraveného rozpočtu, nároky z nespotřebovaných výdajů, rezervní fond a celková suma. Součástí kapitoly je správa majetku. AOPK ČR hospodaří s pozemky, movitým a nemovitým majetkem, který je členěn na dlouhodobý investiční majetek (hmotný, nehmotný, revitalizace) a dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (včetně OOPP a zvířat).

5.2 Hospodaření a provoz AOPK ČR za pětileté období 2011–2015

5.2.1 Celkové příjmy a výdaje AOPK ČR v letech 2011–2015

Na obr. 4 a 5 jsou vyobrazeny grafy znázorňující celkové příjmy a výdaje AOPK ČR za pětileté období. Údaje byly čerpány z výročních zpráv.

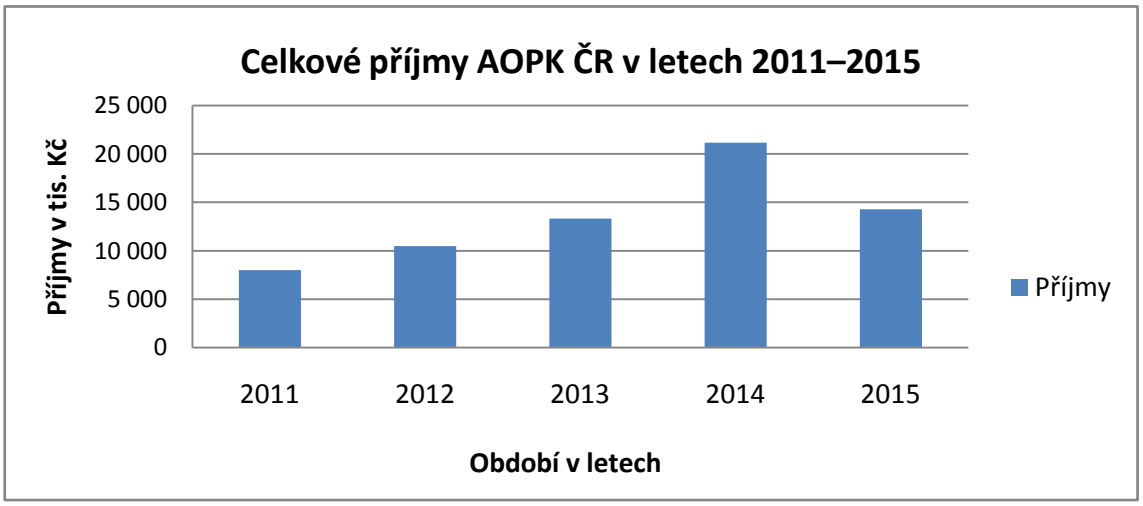

Obr. 4: Celkové příjmy AOPK ČR v letech 2011–2015

Obr. 4 ukazuje vývoj příjmů v letech 2011–2015. Nejnižší příjmy dosahovaly v roce 2011, nejvyšší v roce 2014. Dle výroční zprávy z roku 2014 se dozvíme, že v tomto roce se zvýšil prodej dlouhodobého majetku. Celkově tvoří příjmy zejména z poskytování služeb a výrobků, z pronájmu pozemků, z pronájmu majetku, příjmy z vlastní činnosti a příjmy z prodeje dlouhodobého majetku. Ostatní příjmy představují investiční a neinvestiční transfery od veřejných rozpočtů, Evropské unie a ze zahraničí.

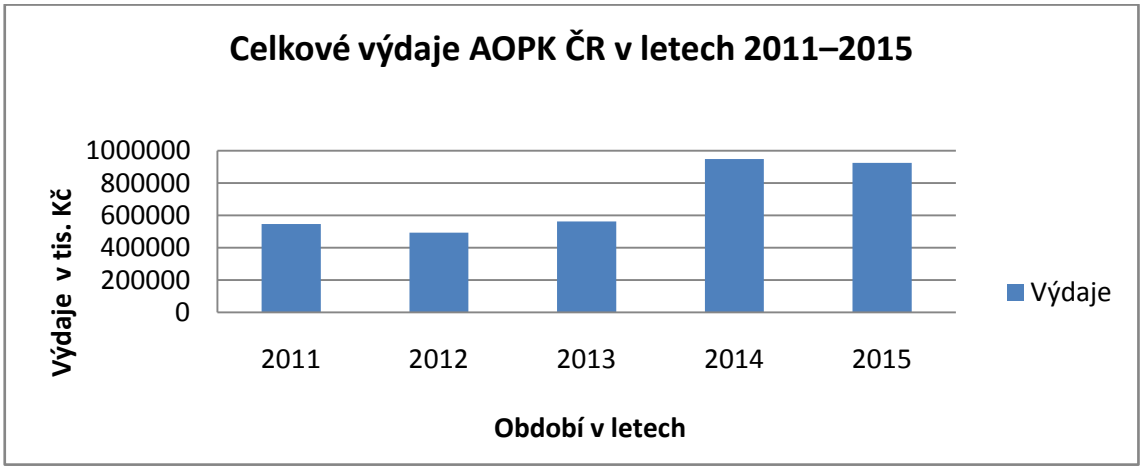

Obr. 5: Celkové výdaje AOPK ČR v letech 2011–2015

Na obr. 5 lze vidět, že nejvyšší výdaje byly dosaženy v roce 2014 a velmi podobné byly i v roce 2015, které se blížily k částce 1 mild Kč. Skok mezi roky 2013 a 2014 je zapříčiněn například zvýšenými mzdovými náklady, významně se navýšila suma návštěvnické infrastruktury (rok 2013: 2 328 tis. Kč, rok 2014: 49 581 tis. Kč)

anebo výdaje určené na proplácení náhrady újmy za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření.

5.2.2 Čerpání rozpočtu AOPK ČR v letech 2011–2015

V následující kapitole jsou uvedeny významné položky čerpání z rozpočtu jako sumy jednotlivých výdajů a dále na obrázku 6 jsou stejné položky zobrazeny v grafu. Obr. 7 - obr. 10 znázorňují jednotlivé vybrané položky v čase tak, aby byla zřejmá jejich růstová tendence. Hodnoty jsou uvedeny v tis. Kč.

Tab. 2: Výčet nejdůležitějších položek rozpočtu v období 2011–2015

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Mzdové prostředky	172 748	172 178	168 342	171 216	178 228
Sociální a zdravotní	60 556	60 112	58 507	58 187	60 525
Běžné výdaje – provoz	78 586	54 883	46 950	44 550	53 232
Běžné výdaje TA OPŽP	1 838	1 382	2 136	1 811	3 337
Újmy	28 480	14 428	49 091	302 497	139 191
PPK	87 004	81 286	83 935	83 580	80 364
NATURA 2000	12 068	8 696	7 024	6 836	7 366
Programové financování	101 897	93 642	133 146	220 460	226
Návštěvnická infrastruktura			2 328	49 581	10 541

V tab. 2 je soupis nejdůležitějších položek rozpočtu, který nalezneme ve výročních zprávách v kapitole hospodaření a provoz. Nebyly vybrány veškeré zmiňované položky z výročních zpráv, ale pouze ty, u kterých můžeme zjistit tendenci vývoje v čase. Je zřejmé, že nejvyššího čerpání dosahují výdaje na mzdové prostředky a dále výdaje na programové financování (Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny nebo Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve ZCHÚ). Velmi vysokou částku nalezneme u položky újmy, zejména v roce 2014.

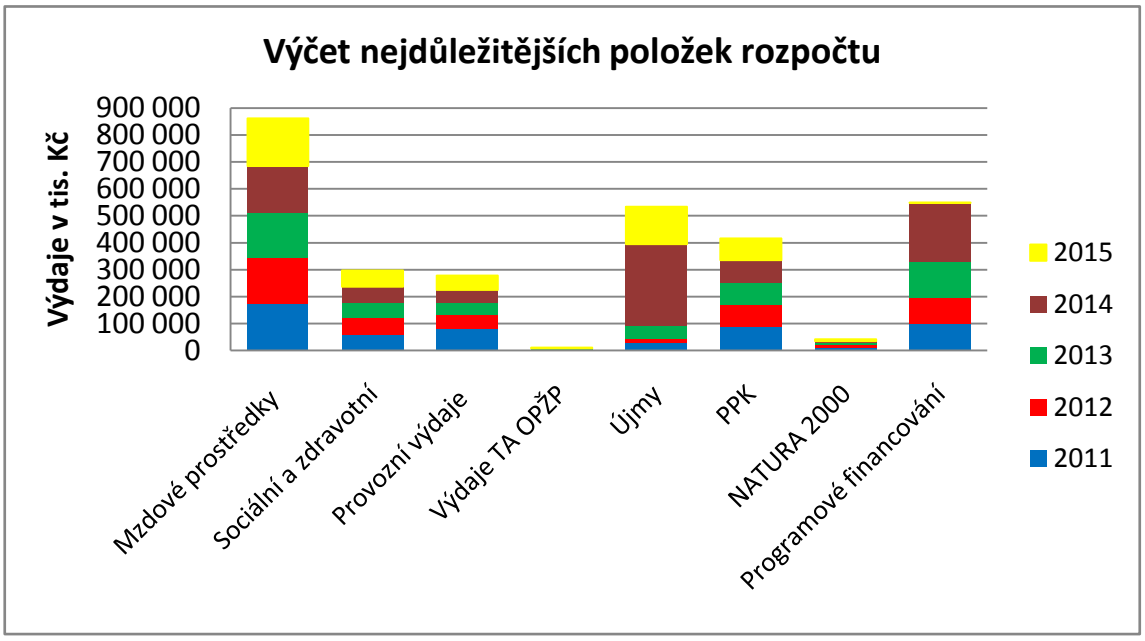

Obr. 6: Výčet nejdůležitějších položek z čerpání rozpočtu v letech 2011–2015

Na obr. 6 lze vidět strukturu výdajů čerpaných z rozpočtu AOPK ČR mezi roky 2011–2015. Největší položku zaujímají mzdové prostředky na platy zaměstnanců, včetně OON (ostatní osobní náklady) a prostředků získaných z grantových a odborných projektů. Na újmy byly vyčleněny také významné finanční prostředky, které byly použity na náhradu újmy za ztížení zemědělského a lesního hospodaření, dále na náklady řízení, úroky z prodlení a soudní poplatky. Často bývá nevyčerpaná částka převáděna do nároků nespotřebovaných výdajů, odkud se opět uvolňuje dle potřeby. Programové financování a Program péče o krajinu (dále jen „PPK“) vyčlenily vysoké finanční prostředky na jednotlivé podprogramy A, B, C.

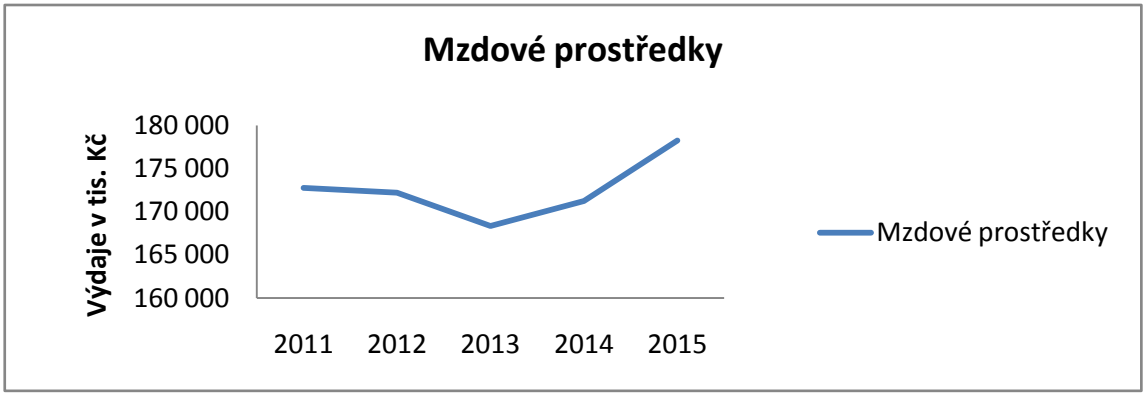

Obr. 7: Vývoj mzdových prostředků v letech 2011–2015

Na obr. 7 je vidět vzrůstající tendence výdajů na mzdové prostředky – platy zaměstnanců AOPK. Nejvíce stoupla v roce 2015, kdy se řešily OPŽP 2007–2013 a také 2014–2020, díky čemuž se navýšily personální kapacity projektů.

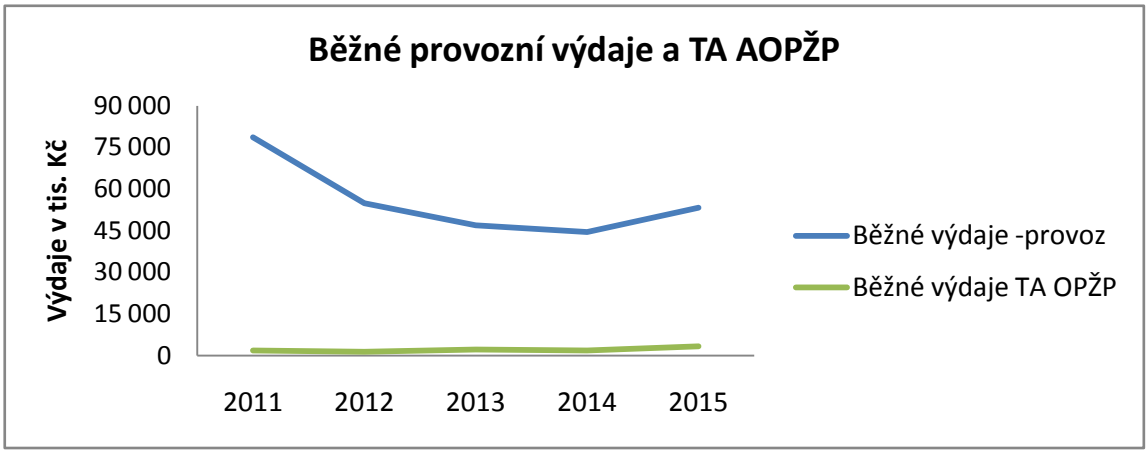

Obr. 8: Vývoj běžných výdajů v letech 2011–2015

Na obr. 8 je patrná tendence provozních výdajů a výdajů TA OPŽP. Z provozních výdajů jsou každoročně využity vysoké finanční prostředky, kam patří provoz pracovišť (ředitelství a regionální pracoviště). Tyto zdroje patří do rozpočtových i mimorozpočtových skupin. Vysokou částku představuji položky za nájemné, pohonné hmoty, platby za energie, cestovné, poštovní služby, náklady na opravy, materiálové náklady a další služby.

V roce 2015 se překrývají dvě programovací období 2007–2013 a 2014–2020, což má za následek téměř poloviční zvyšování výdajů TA OPŽP mezi rokem 2011 a 2015.

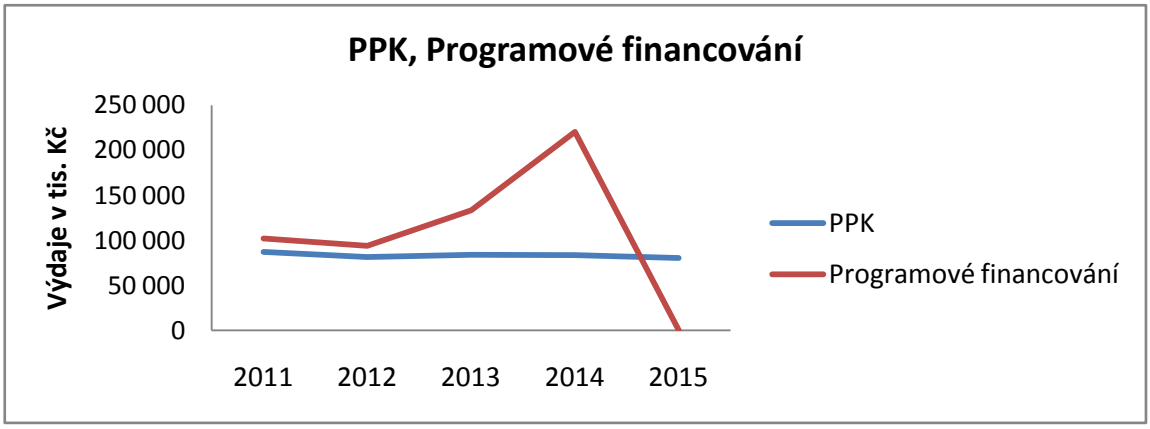

Obr. 9: Vývoj prostředků poskytnutých na PPK a Programové financování v letech 2011–2015

Obr. 9 zachycuje vývoj prostředků čerpaných na PPK a Programové financování. Čerpání z PPK má mírně klesající tendenci. MŽP ČR každoročně vyčleňuje částky na realizaci opatření hrazených z těchto programů, během roku se čerpání zpravidla navyšuje. V roce 2015 bylo na Programové financování vyčleněno pouze 226 tis. Kč, ale v roce 2014 činila celková částka 220 234 tis. Kč, proto je na křivce patrný výrazný zlom. Jedná se například o programy Správa nezcizitelného státního majetku ve ZCHÚ MŽP, program Rozvoj a obnova MTZ MŽP nebo program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (včetně opatření vyplývajících ze záchranných programů).

Prostředky čerpané na PPK nevykazují výraznější změny, největší částka je čerpána pro podprogram pro naplňování opatření vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb. a souvisejících předpisů a ze schválených plánů péče pro ZCHÚ a jejich ochranná pásma (PPK A).

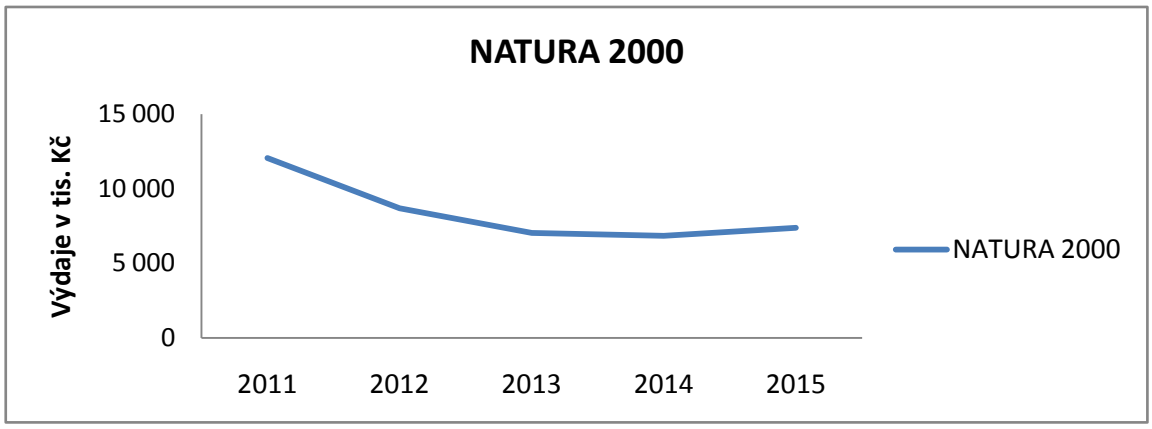

Obr. 10: Vývoj prostředků poskytnutých na NATURU 2000 v letech 2011–2015

Na obr. 10 je zjevné, že prostředky vydané na činnosti spojené s NATUROU 2000 z roku 2011 neustálé klesají. V roce 2014 byla spotřebována poloviční částka oproti roku 2011. Na NATURU 2000 jsou ze státního rozpočtu vyčleněny tzv. účelové vázané prostředky, které mají z pověření MŽP zajistit monitoring ptačích oblastí (směrnice o ptácích) a sledování stavů evropsky významných druhů a biotopů (směrnice o stanovištích). Monitoring probíhá v rámci NATURU 2000 i mimo ni.

5.2.3 Správa majetku AOPK ČR

V této kapitole jsou v grafech vyobrazeny podíly jednotlivých druhů majetku a jejich vývoj v čase. Na obr. 13 si můžeme ve výsečovém grafu všimnout zastoupení druhů pozemků, které tvoří největší část celkového majetku AOPK ČR.

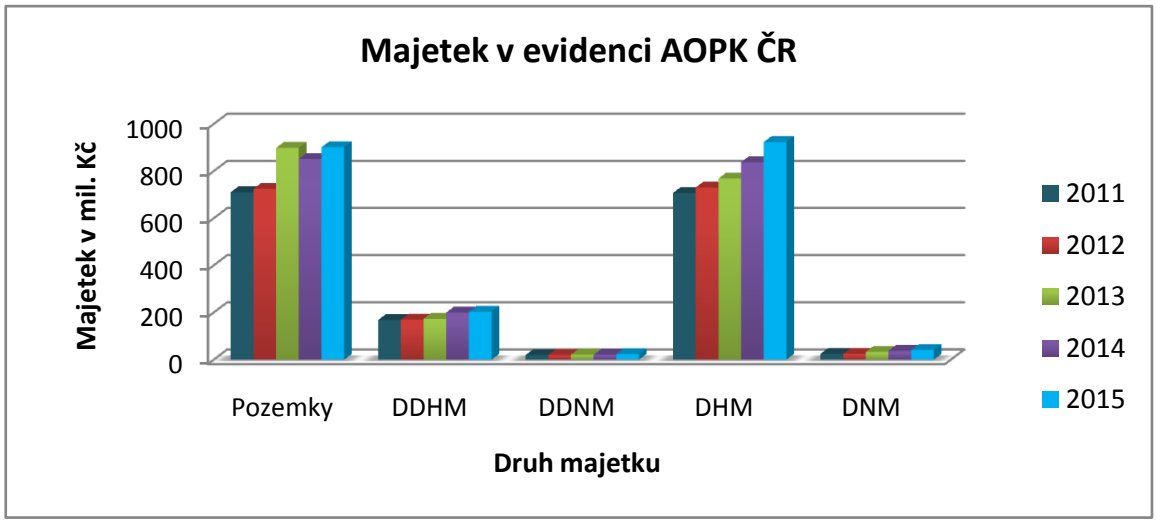

Obr. 11: Majetek v evidenci AOPK ČR spravovaných v letech 2011–2015

Na obr. 11 je v grafu patrná hodnota majetku, který má ve vlastnictví AOPK ČR. Nejvyšší oceněnou položkou jsou pozemky. Souhrnně se dá říci, že jejich hodnota neustále stoupá (výjimkou je rok 2014, kdy hodnota mírně klesla). Jejich celková výměra je 125 870 196 m^2 (Výroční zpráva z roku 2015). Další vysoce hodnotnou položkou je dlouhodobý hmotný majetek (dále jen „DHM“), kam řadíme například budovy, nebytové prostory či stavby. Je zřejmé kontinuální navyšování DHM.

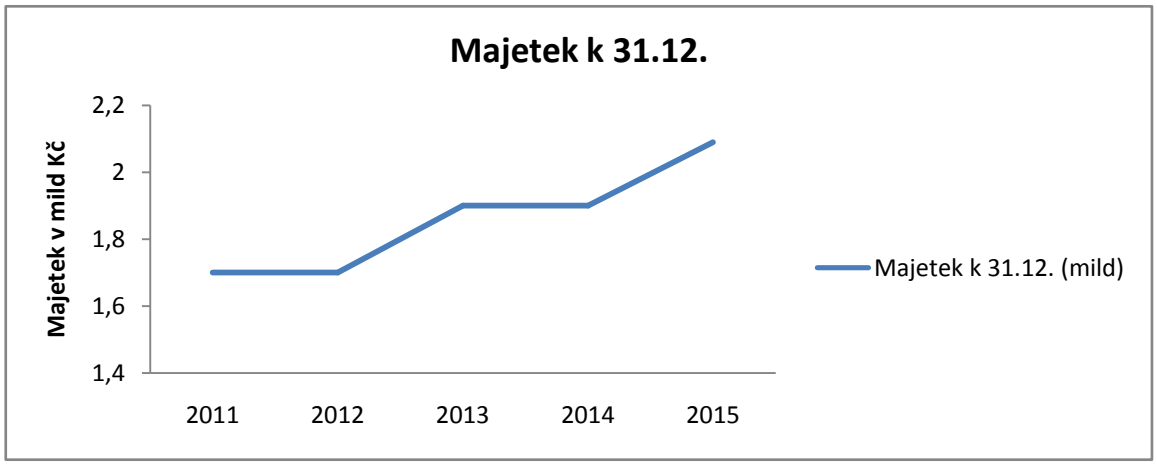

Obr. 12: Vývoj vedeného majetku v evidenci AOPK ČR v letech 2011–2015

Na obr. 12 je znázorněna vzrůstající tendence přibývajícího majetku, která souvisí s rostoucími potřebami AOPK ČR. Celková suma majetku se navýšila od roku 2011 o 0,4 mild Kč, největší nárůst nastal u drobného dlouhodobého majetku (hmotného i nehmotného).

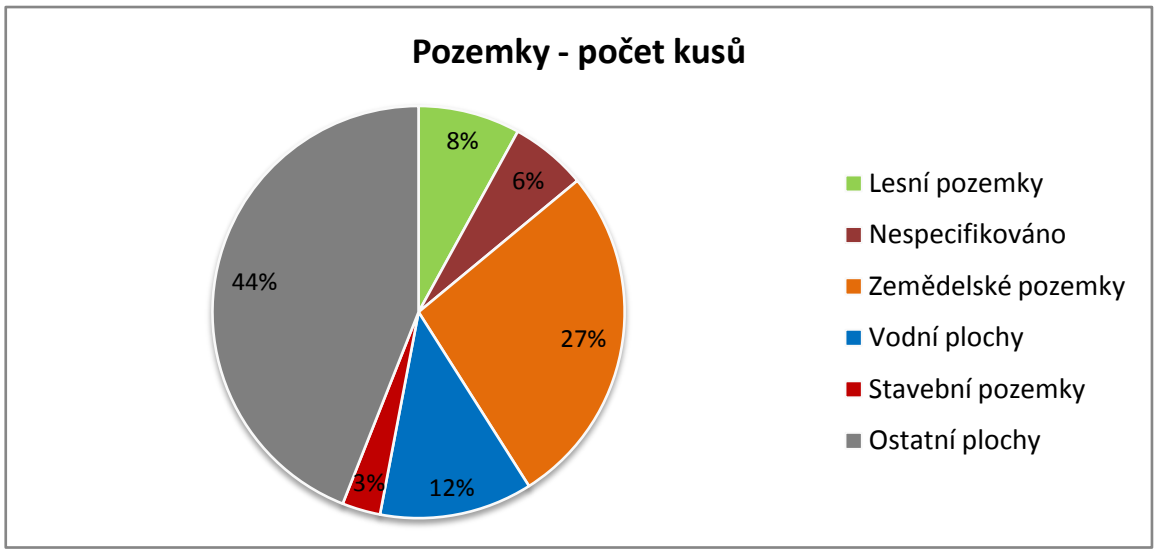

Obr. 13: Pozemky v držbě AOPK ČR (Výroční zpráva z roku 2015)

Obr. 13 zachycuje procentuální podíl pozemků vlastněných AOPK ČR z hlediska počtu kusů. Nejvíce pozemků zaujímají ostatní plochy a také zemědělské pozemky. V současnosti je ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR 12,5 tisíce ha pozemků z toho cca 2,7 tis. ha lesních, 3,4 tis. ha vodních ploch (převážně vodní nádrže)a 6,4 tis. ha ostatních ploch (AOPK ČR, 2017). Nejvíce je hospodařeno na pozemky nacházející se ve ZCHÚ a nejvíce je kladen důraz na části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno.

5.3 Finanční analýza hospodaření v letech 2011–2012

V následujících kapitolách budou zaznamenány výsledky finanční analýzy pro jednotlivé ukazatele – ukazatel autarkie, likvidity, aktivity, finanční nezávislosti, investičního rozvoje a produktivity. Základními zdroji pro výpočty ukazatelů byla data získána z účetní závěrky. Z rozvahy byly čerpány informace o stavu pasiv a aktiv, tj. stavových veličin k určitému datu, nejčastěji k poslednímu dni daného roku. Z výkazu zisku a ztrát byl získán přehled o celkových výnosech, nákladech a výsledku hospodaření za dané období, tj. o veličinách tokových.

A. Ukazatel autarkie

V tab. 3 je možné vidět zhodnocení autarkie, která odráží míru soběstačnosti AOPK ČR.

Tab. 3: Ukazatele autarkie

Ukazatel	**2011**	**2012**
Autarkie HČ na bázi výnosů a nákladů	3,97 %	3,58 %
Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů	1,47 %	2,12 %

Ukazatel míry autarkie HČ na bázi výnosů a nákladů by se měl blížit 100 % tak, aby krytí nákladů z hlavní činnosti výnosy bylo efektivní. Ukazatelé jsou pro oba roky velmi nízké, což ukazuje nedostatečné krytí, náklady mnohonásobně převyšují výnosy, což potvrzuje podmíněnost AOPK ČR na státních dotacích, kterými jsou náklady z hlavní činnosti dotovány. Strukturu nákladů a výdajů můžeme vidět v příloze č. 1.

Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů také vychází s porovnáním s optimální hodnotou 100 % velmi nízká, z čehož vyplývá nevyrovnanost příjmů a výdajů, kdy výdaje jsou několikanásobně vyšší (viz příloha č. 2).

Celkově z hodnocení autarkie vychází fakt, že AOPK ČR není ve svém hospodaření soběstačná a její činnost je závislá na dotování ze strany státního rozpočtu.

B. Ukazatele rentability

Ukazatel rentability nebyl hodnocen z důvodu neexistence zisku z vedlejší činnosti, kterou AOPK ČR neprovozuje.

C. Ukazatele likvidity

Pomocí tab. 4 bude znázorněno vyhodnocení ukazatele likvidity, který je nejčastěji hodnoceným a nejdůležitějším ukazatelem pro zjištění způsobu financování, resp. způsobu uhrazování závazků. Je důležité, aby cyklus uhrazování závazků a pohledávek byl optimální. Ukazatele likvidity jsou okamžité, pohotové a dále čistý pracovní kapitál.

Tab. 4: Ukazatele likvidity

Ukazatel	**2011**	**2012**
Okamžitá likvidita	2,28	1,21
Pohotová likvidita	2,47	1,37
Čistý pracovní kapitál (tis. Kč)	60 510	11 760

Všechny tři ukazatele likvidity jsou tzv. poměrové a jejich stav platí k určitému okamžiku.

Okamžitá likvidita je nejpřísnějším ukazatelem likvidity. V roce 2012 se pohybuje okolo hodnoty „1“, to znamená, že AOPK ČR má k dispozici více volných peněžních prostředků a závazky jsou bez problémů spláceny. Rok 2011 tvoří finanční prostředky ještě větší množství, pro OSS se situace díky specifickému hospodaření dá očekávat a nejvíce situace nastává na konci roku. Porovnání mezi krátkodobým finančním majetkem a mezi krátkodobými závazky v obou letech znázorňuje příloha č. 3.

Hodnoty ukazatelů pohotové (rychlé) likvidity v roce 2012 mírně převyšují hodnotu „1“, což prezentuje relativní vyrovnanost mezi krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky. Rok 2011 vykazuje ještě vyšší hodnoty než rok 2012, tedy poměr mezi krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky je nevyrovnaný a finanční prostředky jsou spíše vázány v penězích a pohledávkách a nezhodnocují se (viz příloha č. 4). Pohotová likvidita převyšuje okamžitou pouze o 0,16 a 0,19, z tohoto důvodu pravděpodobně nebudou mít pohledávky zásadní vliv na vývoj likvidity.

Čistý pracovní kapitál nám říká, jaké máme k dispozici prostředky. Zohledňuje stav krátkodobého majetku (oběžná aktiva) snížený o stav krátkodobých závazků nutných, které je třeba uhradit.

O celkové likviditě lze konstatovat, že hospodaření AOPK ČR je likvidní.

D. Ukazatele aktivity

Ukazatelé aktivity v tab. 5 znázorňují vztah mezi majetkem a jeho využitím ve smyslu jeho doby obratu tak, aby řízení bylo hospodárné.

Tab. 5: Ukazatele aktivity

Ukazatel	**2011**	**2012**
Obrat kapitálu	0,01	0,01
Míra vázanosti fixních aktiv na výnosech	73,45	86,95
Poměr dob obratu pohledávek a závazků	4,80	4,57
Doba obratu pohledávek	87,75	109,53

Ukazatel obratu kapitálu ukazuje výkonnost zdrojů vložených do produkce, tedy kolikrát se vložený kapitál vrátí. V obou letech je obrat kapitálu v podstatě nulový, to znamená, že k obratu kapitálu téměř nedochází, jelikož výnosy jsou vzhledem ke kapitálu velmi nízké a vložený kapitál se nevrátí. Toho si můžeme všimnout v příloze č. 5.

Míra vázanosti fixních aktiv na výnosech je relativně nízká a tedy fixní aktiva (dlouhodobý majetek) každou korunu výnosů v obou letech asi 70–80 krát převyšují. Dlouhodobý majetek mezi roky 2011 a 2012 mírně stoupl, zatímco hodnota výnosů se naopak mírně snížila, což dokazuje příloha č. 6.

Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků vychází pro roky 2011 a 2012 s podobnými hodnotami většími než hodnota „1“, která definuje stabilní stav. Vyšší hodnoty znamenají delší dobu splatnosti pohledávek a ve vztahu k úrovni výnosů převyšují hodnotu doby splatnosti závazků vztaženým k nákladům. OSS AOPK ČR by měla snižovat dobu splatnosti pohledávek a zvyšovat dobu splatnosti závazků.

Ukazatel související s předchozím je ukazatel doby obratu pohledávek a měl by být co nejmenší. Pro rok 2011 se blíží k 90 dnům a v roce 2012 je doba obratu pohledávek 110 dnů. AOPK ČR by měla analyzovat, kteří dlužníci tento stav způsobují a díky nimž přichází o část svých výnosů.

E. Ukazatele financování

V následující tabulce bude představen přehled ukazatelů financování, které poukazují na způsob financování. Mluvíme o finanční nezávislosti a míře zadlužení. Nebyl zpracován ukazatel míry oddlužení, jelikož pro OSS AOPK ČR je dluh vůči ostatním subjektům roven nule.

Tab. 6: Ukazatele financování

Ukazatel	**2011**	**2012**
Míra finanční nezávislosti	62,60 %	99,57 %
Míra věřitelského rizika	0,374	0,004
Síla finanční páky	1,597	1,004

Ukazatel míry finanční nezávislosti neboli stability, nabývá v roce 2011 63 % a v roce 2012 je 100 %. Pro PO je typické, že hodnoty přesahují 70 %, a protože je OSS velmi podobná hospodaření PO, tyto vysoké hodnoty se dají očekávat a ukazují to, že AOPK ČR je vysoce finančně stabilní. V roce 2012 je patrná téměř shodná hodnota vlastního kapitálu ve vztahu k celkovým zdrojům krytí majetku. Vzniklou situaci vysvětluje příloha č. 7, kdy nastal velmi výrazný skok ve vlastním kapitálu o částku 562 089 tis. Kč.

Velice nízké hodnoty míry věřitelského rizika poukazují na minimální účasti cizího kapitálu na finančních zdrojích. V roce 2012 pro hospodaření téměř nebylo potřeba cizího kapitálu (viz příloha č. 8).

Síla finanční páky, neboli v jaké míře působí cizí kapitál na jeho celkovém zhodnocování, vychází okolo hodnoty 1, to znamená, že zde vidíme zanedbatelnou míru zadlužení vlastního kapitálu (viz příloha č. 9).

F. Ukazatele investičního rozvoje/útlumu

V další tabulce č. 7 je představen ukazatel investičního rozvoje či útlumu. Můžeme z něj posoudit, v jaké kvalitě a kvantitě se nachází majetek AOPK ČR, který má umožňovat tvorbu veřejných produktů a v jaké míře je opotřebováván.

Tab. 7: Ukazatele investičního rozvije/útlumu

Ukazatel	**2011**	**2012**
Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku	0,19	0,20
Míra investičního rozvoje	5,13	4,99

Hodnota koeficientů opotřebení dlouhodobého majetku v tab. 7 se v roce 2011 a 2012 pohybuje přibližně stejně okolo hodnoty 0,2, což znamená 20 % opotřebení dlouhodobého majetku (viz příloha č. 10).

Míra investičního rozvoje za použití poměru počátečních investic a součtu oprávek ukazuje, že cca za 5 let, se pro oba roky znovu reprodukují zdroje na obnovení dlouhodobého majetku.

G. Ukazatele produktivity

V tab. 8 můžeme vidět ukazatele produktivity, která odráží produkční schopnost a výkonnost ve vazbě na vykonávanou práci měřenou počtem pracovníků. Počet zaměstnanců AOPK ČR byl stanoven jako průměrný počet získaný z výročních zpráv, tj. 564 zaměstnanců.

Tab. 8: Ukazatele produktivity

Ukazatel	**2011**	**2012**
Produktivita práce měřená pomocí přidané hodnoty	-842,86	-815,63
Míra zhodnocení celkového kapitálu pomocí přidané hodnoty	-0,31	-0,30

Ukazatelé produktivity práce vychází v záporných hodnotách, jelikož do vzorce vstupuje přidaná hodnota jako rozdíl provozních výnosů a provozních nákladů, kdy výnosy představují cca třetinu nákladů. Jeden přepočtený pracovník nevytvoří takovou přidanou hodnotu, ze které by byly hrazeny osobní náklady, částky odpisů a částečně i „důchod“ municipální firmy. Pro hrazení nákladů je zapotřebí každoroční dotování ze státního rozpočtu.

Stejně tak je to s mírou zhodnocení celkového kapitálu, která také počítá se zápornou přidanou hodnotou a stavem kapitálu.

5.4 Syntetické ukazatele finanční analýzy

V následující kapitole byly pro posouzení finančního zdraví celkového hospodaření vytvořeny dva modely – model BAMF a model KAMF. Oba modely pracují převážně s dílčími ukazateli finanční analýzy. Na závěr se dle jednoduchého vzorce může nastínit efektivita hospodaření AOPK ČR.

5.4.1 Model BAMF

Bilanční analýza nazývána BAMF používá jednotlivé vyhodnocené ukazatele z finanční analýzy, kdy výsledky ukazatelů porovnáváme s hodnotou „1“. Model BAMF musel být upraven o ukazatel rentability, který nemohl být hodnocen z důvodu neexistující doplňkové činnosti, při níž vzniká zisk. Výsledek byl stanoven jako prostý aritmetický průměr 6 dílčích ukazatelů. Ukazatele vstupující do modelu byly: pohotová likvidita, poměr dob obratu pohledávek a závazků, poměr mezi vlastním a cizím kapitálem, autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů, produktivita práce a koeficient opotřebení dlouhodobého majetku. Hodnoty ukazatelů jsou uvedeny v tab. 9.

Tab. 9: Výsledky modelu BAMF

Ukazatel	**Vzorec**	**2011**	**2012**
Likvidita	$\frac{\mathrm{FM}+\mathrm{Po}}{\mathrm{KCK}}$	2,47	1,37
Aktivita	$\frac{\frac{\phi\mathrm{Po}}{\mathrm{V}}}{\frac{\phi\mathrm{KCK}}{\mathrm{N}}}$	4,44	4,39
Financování	$\frac{\mathrm{VK}}{\mathrm{CK}}$	1,67	233,50
Autarkie	$\frac{\mathrm{V}}{\mathrm{N}}$	0,04	0,04
Produktivita	$\frac{\frac{\mathrm{PH}}{\phi\mathrm{L}}}{250}$	-3,37	-3,26
Investiční rozvoj	$\frac{\Sigma\mathrm{O}}{\mathrm{I_B}}$	0,19	0,20

FM … finanční majetek, ϕPo … průměrný stav pohledávek, ϕKCK … průměrný stav krátkodobého cizího kapitálu, V … výnosy, N… náklady, VK … vlastní kapitál,

CK… cizí kapitál, PH … přidaná hodnota, ϕL… průměrný počet pracovníků, ΣO … oprávky, I_B … investice

$$\text{BAMF (2011)} = \frac{L+A+F+A^E+P+I}{6} = \frac{2{,}47+4{,}44+1{,}67+0{,}04+(-3{,}37)+0{,}19}{6} = 0{,}91$$

$$\text{BAMF (2012)} = \frac{L+A+F+A^E+P+I}{6} = \frac{1{,}37+4{,}39+233{,}50+0{,}04+(-3{,}26)+0{,}20}{6} = 39{,}37$$

V porovnání s hodnotou „1“ lze dle výsledků modelu BAMF o AOPK ČR říci, že hospodaření AOPK ČR je pro rok 2011 nebonitní, avšak pro rok 2012 jde o vysoce bonitní hospodaření.

Na první pohled je patrné, že v obou letech téměř většina ukazatelů převyšuje hodnotu „1“, méně než polovina z nich se pohybuje pod nulou. Nejvyšších hodnot dosahuje v roce 2012 ukazatel financování, který takto vzrostl z důvodu vysokého navýšení vlastního kapitálu, a to oproti roku 2011 o částku 562 089 tis. Kč. I v roce 2011 vysoko dosažená hodnota ukazatele financování značí o tom, že vlastní kapitál převyšuje cizí zdroje.

Ukazatel aktivity velmi převyšuje doporučenou optimální hodnotu „1“. Průměrná doba splácení pohledávek převyšuje dobu splácení závazků, což pro hospodaření AOPK ČR není příliš efektivní. Poměr by měl vycházet tak, aby doba, za kterou jsou v průměru spláceny pohledávky, byla kratší, než doba splácení závazků.

Ukazatel likvidity v roce 2011 převyšuje optimální poměr, z čehož vyplývá stav, kdy jsou příliš vázány volné finanční prostředky a nedochází k jejich zhodnocování.

Velmi nízkých hodnot dosahuje ukazatel autarkie, což se vzhledem ke specifickému hospodaření dá očekávat. Výnosy vůči nákladům jsou přibližně 30krát menší. OSS je prozatím závislá na finanční pomoci od státu, jelikož nehospodaří ve vedlejší činnosti, která by mohla její velmi vysoké náklady z poměrné části pokrýt.

Velmi nízkých hodnot vychází také ukazatel investičního rozvoje. Nejsou vytvořeny dostatečné zdroje na obnovu dlouhodobého majetku (hodnota oprávek je nedostačující).

Jediný ukazatel v tab. 9 byl pro oba roky vyhodnocen v záporných hodnotách. To znamená, že přidaná hodnota vytvořená jedním přepočteným pracovníkem je nedostatečná a rozdíl je dorovnán ze státní pokladny.

5.4.2 Model KAMF

Model KAMF je klasifikační model vycházející stejně jako předcházející model z ukazatelů finanční analýzy. Výsledkem je zjištění bonity. Model je v navazující tabulce (Tab. 10) vypočten pro činnost AOPK ČR, která neprovozuje doplňkovou činnost. Do modelu vstupuje ukazatel autarkie na bázi výnosů a nákladů, ukazatel okamžité likvidity, ukazatel obratu kapitálu a produktivity práce. Chceme, aby ukazatelé nabývali maximálních možných hodnot, výjimku tvoří ukazatel autarkie (zbytečné vázání zdrojů využitelných jinak) a ukazatel okamžité likvidity, při vysokých hodnotách by to vedlo k nehospodárnému držení krátkodobého finančního majetku).

Tab. 10: Výsledky modelu KAMF

Ukazatel	**Vzorec**	**2011**	**Hodnocení dle stupnice**	**2012**	**Hodnocení dle stupnice**
Autarkie	(V/N) × 100	3,97 %	5	3,58 %	5
Likvidita	(FM/KCK) × 100	228 %	3	121 %	3
Aktivita	(V/ϕK) × 100	1,28 %	5	1,12 %	5
Produktivita	(PH/ON) × 100	-203,64 %	5	-198,11 %	5

V … výnosy, N … náklady, FM … finanční majetek, KCK … krátkodobý cizí kapitál, ϕK ... průměrný kapitál, PH ... přidaná hodnota, ON ... osobní náklady

KAMF (2011) = (5+3+5+5)/4 = 4,5

KAMF (2012) = (5+3+5+5)/4 = 4,5

Z modelu KAMF bylo zjištěno, že pro oba roky 2011 a 2012 se bonita pohybuje mezi špatným až alarmujícím stavem.

Nejlépe vyšla okamžitá likvidita se středním vyhodnocením. Lze kladně hodnotit, že krátkodobý finanční majetek pokrývá hodnotu závazků, ale finanční majetek je zbytečně vázán na běžném účtu (viz příloha č. 3).

Nejnižší hodnota z celkového počtu ukazatelů byla klasifikována pro ukazatel produktivity práce, kam vstupuje přidaná hodnota vycházející z rozdílu mezi výnosy a náklady, která je porovnána s osobními náklady na pracovníka. Vzhledem k tomu, že přidaná hodnota vyjde v tomto případě záporná, osobní náklady na pracovníky musí být financovány z dotací ze státního rozpočtu. Osobní náklady vztažené na zaměstnance patří k největším položkám celkových nákladů (viz obr. 7).

Další ukazatelé aktivity a autarkie spadaly s nízkými hodnotami do škály hodnocení „5“ neboli alarmující. Ukazatel autarkie na bázi výnosů a nákladů poukazuje na skutečnost, že výnosy z hlavní činnosti nejsou tak velké, aby z nich mohly být financovány veškeré náklady (viz příloha č. 1).

Ukazatel aktivity byl ohodnocen tak nízko z důvodu nedostatečného obratu výnosů vzhledem k průměrnému stavu kapitálu. Výnosy tvoří nízké zastoupení k celkové hodnotě kapitálu, který má AOPK ČR k dispozici (viz příloha č. 5).

6 DISKUZE

Diplomová práce byla pilotním modelem pro zjištění efektivnosti hospodaření OSS – AOPK ČR, která byla zřízena MŽP za účelem výkonu státní správy ve věcech ochrany přírody a krajiny. Přesněji vymezenou působnost najdeme v kapitole 5.1.1: Vymezení působnosti AOPK ČR.

Organizační složky zřizované státem a územními samosprávnými celky jsou zřizovány pro zajišťování především takových služeb, které ekonomická teorie označuje za tzv. čisté veřejné statky, tzn. zejména ve veřejné správě. Proto také tyto organizace nedosahují výraznějších příjmů a také se to nepředpokládá.

Vzhledem ke specifickému způsobu hospodaření neexistuje jednoznačně použitelná metoda pro hodnocení hospodaření a efektivnosti OSS. Způsob, díky němuž se můžeme pokusit hospodaření vyhodnotit, a který byl použit v praktické části diplomové práce ve finanční analýze a dále pak v hodnocení efektivnosti za pomoci modelu BAMF a KAMF, je použití finanční analýzy municipální firmy. Finanční analýzou municipální firmy se zabývá doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

Ekonomickou a finanční analýzou vybraných ukazatelů velkoplošných ZCHÚ zřízených MŽP se zabývali např. D. Březina (2014), P. Hlaváčková (2011), M. Kupčáková (2010) nebo P. Rejmanová (2012).

V žádné ze studií nebyla provedena finanční analýza municipální firmy, tzn., jedná se pilotní ověření aplikované metodiky na příkladu AOPK ČR. Dosažené výsledky proto nelze porovnat s jinými dostupnými literárními zdroji.

Pro celkové vyhodnocení efektivnosti sloužili dílčí ukazatelé finanční analýzy a dále tito ukazatelé vstupovali do modelů BAMF a KAMF. Modely slouží k závěrečnému hodnocení bonity (schopnost zhodnotit vložený kapitál, přinášet efekty a plnit veškeré závazky) a finančního zdraví. Závěrečné vyhodnocení může poté sloužit pro porovnání mezi různými subjekty a díky tomu za pomocí managementu řízení můžeme stanovit způsob zlepšení.

Hospodaření dle modelů BAMF a KAMF bylo analyzováno pro AOPK ČR v roce 2011 jako nebonitní. V roce 2012 byly výsledky obou modelů zcela protichůdné. Bilanční model BAMF vyhodnotil hospodaření v letech 2011 jako nebonitní, v roce 2012 vyšplhala hodnota celkové bonity modelu BAMF k hodnotě 39,50, dá se hovořit o velmi vysoké bonitě. Takto výrazné bonity bylo dosaženo díky dosazení do ukazatele financování, který byl získán jako poměr vlastního a cizího kapitálu. Mezi roky 2011

a 2012 vzrostla částka vlastního kapitálu o 562 089 tis. Kč (jmění účetní jednotky a fondy účetní jednotky – fond kulturních a sociálních potřeb a rezervní fond). Další domněnkou je to, že jelikož model KAMF pracuje se škálou předem definovaných hodnocení, je dle mého názoru přísnějším ohodnocením celkové bonity. V modelu BAMF jsou výsledky přesahující hodnotu „1“ oceněny kladně, ale model KAMF pracuje s podobnými vstupními veličinami, ale i přesto dopadlo hodnocení bonity velice negativně.

Je důležité říci, že vzhledem k referenčnímu období, za které byla bonita hodnocena (rok 2011 a 2012) nelze výsledek považovat za striktní vyjádření o bonitě hospodaření, ale jednotlivé výsledky, jak ukazatelů finanční analýzy, tak poté získané hodnoty v modelech BAMF a KAMF, slouží spíše jako určitý podklad pro potenciální pokračování v diplomových či disertačních pracích. Bylo by potřeba mnohem delší časové období pro získání náhledu o tom, jak hospodaří AOPK ČR i proto, abychom mohli jednoznačně posoudit, že např. rok 2011 byl z hlediska vyhodnocení bonity v modelu BAMF extrémem, anebo zda by se situace v dalších letech opakovala.

Co se týče ostatních ukazatelů obsažených v modelu BAMF, tak nejvyšších hodnot dosahuje ukazatel aktivity, z čehož se dá usoudit, že doba, za kterou jsou spláceny pohledávky, výrazně převyšují dobu splácení závazků. Usilujeme o to, aby doba obratu závazků byla kratší než doba obratu pohledávek. Pro potenciální věřitele je příznivější situace, kdy s prodlužující dobou obratu roste platební schopnost podniku.

Je třeba zaměřit se na řízení pohledávek, jelikož AOPK ČR díky nim přichází o část svých výnosů. Z analýz vyplynula relativně dlouhá doba obratu pohledávek (řádově 90–110 dnů). Proto by mohlo být otázkou vnitřního managementu organizace zjistit, zda by nebylo možné lhůtu splatnosti faktur za dodané služby zkrátit.

Relativně vysoko se dostává i ukazatel pohotové likvidity. Sice jsou pohledávky v letech 2011 a 2012 vůči závazkům v optimálním poměru, ale nejsou vytvářeny takové peněžní prostředky, které by množství aktiv (majetku) dále proměňovaly ve výnosy. Výnosy zvyšují především nové stroje, technologie, nové materiály. Ovšem u AOPK ČR se primárně nezakládá hlavní činnost v přeměně oběžných aktiv ve výnosy, protože oběžná aktiva tvoří především zásoby ve formě drobného dlouhodobého majetku (tiskárny, počítačové vybavení atd.).

Ukazatel autarkie v obou letech 2011 a 2012 se pohybuje okolo nuly, což poukazuje na fakt, že hospodaření AOPK ČR není soběstačné a náklady vysoce převyšují výnosy (náklady představují cca 1/25 výnosů). Výrazně tento ukazatel nelze

změnit, jelikož OSS nemá příliš možnosti, jak dosahovat zisků díky nerealizující doplňkové činnosti. Příjmů, kterých dosahuje v hlavní činnosti, pochází zejména z prodeje pozemků či jejich pronájmu, finanční prostředky také čerpá z finančních fondů. Relativně zanedbatelné částky vznikají při prodejích materiálu, z prodaného zboží anebo úroků z prodlení. AOPK ČR poskytuje tzv. převážně veřejné statky a provozuje neziskovou činnost (je orgánem ochrany přírody), naplňuje plány péče, které vznikají za účelem záchrany, udržení nebo zlepšení předmětu ochrany na území chráněných území (CHKO, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek), také zabezpečuje specifický management pozemků ve ZCHÚ. Pokud chceme chráněná území na našem území, je třeba každým rokem vyčlenit významné finanční prostředky (řádově stovky miliónů) na realizaci opatření v přírodě a krajině od zřizovatele, tedy MŽP a počítat s tím, že je třeba chybějící výnosy, které by pokryly náklady, dotovat.

Nízkých hodnot dosáhli ukazatelé investičního rozvoje/útlumu a produktivity. Produktivita práce vytvořena průměrně jedním pracovníkem vyšla pro rok 2011 a 2012 v záporných hodnotách vzhledem k poměru přidaná hodnota vztažené na průměrný počet zaměstnanců. Do poměru nevstupovala částka dotace (transféru), abychom mohli vidět reálnou přidanou hodnotu u AOPK ČR. Kdybychom částku do poměru zahrnuli, hodnota produktivity by se pohybovala v roce 2011 i 2012 okolo hodnoty 0,001, byla by zcela minimální. Další možností, jak by bylo možné hodnotu změnit, je navýšení výnosů. Bohužel neexistuje mnoho způsobů, jak by z činností, které AOPK ČR provozuje, vznikly větší zisky, pokud AOPK ČR poskytuje převážně veřejné statky a neziskovou činnost.

Jiný možný způsob, jak zvednout hodnotu výnosů, je ověřit, zda je počet zaměstnanců přiměřený vhledem k provozovaným činnostem, a tudíž s nižším počtem zaměstnanců by klesly náklady na cestovné, reprezentaci, mzdové náklady apod. Je to však pouze teoretické řešení, jelikož AOPK CŘ koriguje a administruje významné množství činností, k nimž se váže velký počet pracovních pozic.

7 VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ V PRAXI

Tato kapitola je zaměřena na využití výsledků v praxi. Diplomová práce je přínosem v poznání v oblasti hodnocení státních neziskových organizací. Výsledky byly pilotně ověřeny metodou finanční analýzy municipální firmy.

Z analýzy vyplývá problematika hospodaření OSS aplikované na příkladu AOPK ČR, o které můžeme říci následující:

- AOPK ČR nebyla zřízena za účelem zisku, ale za účelem ochrany přírody a krajiny nad státem svěřeným územím (zejména ve ZCHÚ).
- Hospodaří pouze v hlavní činnosti, vedlejší činnost nevykazuje, tudíž nelze počítat s ukazatelem rentability. V modelu BAMF musela být provedena korekce o tento ukazatel. V modelu KAMF se pracuje s variantou hospodaření bez vedlejší činnosti.
- Nemá právní subjektivitu.
- Nemá vlastní majetek, hospodaří a nakládá se státním majetkem a majetek nabývá pro stát. Nabyté příjmy jsou příjmy státního rozpočtu.
- Zdrojem financování je státní rozpočet (doloženo nízkým ukazatelem autarkie).
- Tvoří pouze dva fondy (rezervní fond a fond kulturních a sociálních potřeb).

8 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo vypracovat ekonomickou analýzu hospodaření AOPK ČR v letech 2011–2015 a zjistit vhodné metodiky pro posouzení efektivnosti hospodaření státní neziskové organizace.

AOPK ČR byla zřízena MŽP jako orgán ochrany přírody za účelem výkonu státní správy v rozsahu stanoveném zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Má právo hospodařit s majetkem státu na pozemcích, které se nacházejí převážně ve ZCHÚ. V těchto cenných územích stát prostřednictvím APOK ČR naplňuje plány péče, které pro záchranu, udržení nebo zlepšení předmětu ochrany často vyžadují specifické hospodaření. AOPK nemá právní subjektivitu a její příjmy a výdaje jsou napojeny na státní rozpočet, kdy zřizovatelem je určován limit na čerpání finančních prostředků.

Ekonomická analýza byla vyhodnocena za pětileté období 2011–2015, zdrojem sloužila data z výročních zpráv. Výsledky byly využity pro získání přehledu o celkových příjmech, výdajích, správě majetku a také o položkách čerpání rozpočtu. Posouzení efektivnosti hospodaření AOPK ČR bylo zjišťováno pomocí finanční analýzy municipální firmy. Ukazatelé finanční analýzy byly získány z účetní závěrky z rozvahy a data z rozpisu zisku a ztrát za období 2011–2012, a tak z důvodu dostupnosti dat byly vyhodnoceny pouze tyto dva roky.

Finanční analýza poukázala na důležité aspekty, které mají významný vliv na hospodaření AOPK a dále na některé slabé stránky hospodaření, se kterými je potřeba dále pracovat. Bylo dokázáno, že soběstačnost ve financování AOPK je nedostačující, jelikož AOPK provozuje pouze hlavní činnost, při níž vzniká nepoměrně velmi malá část výnosů, které jsou ve vztahu k nákladům zcela minimální. Byla potvrzena závislost na státním rozpočtu. Dále z finanční analýzy vyplynulo, že likvidita AOPK ČR je na dobré úrovni a závazky jsou spláceny. Ovšem AOPK ČR má značné množství volných peněžních prostředků na svých účtech, které nejsou zhodnocovány. U OSS a SPO je to typické. Byla zjištěna dlouhá doba splatnosti pohledávek, díky kterým jsou zbytečně vázány finanční prostředky. Co se týče hodnoty majetku, tak ta neustále stoupá, což dokazuje i obr. 13 (Majetek v evidenci AOPK ČR), kdy každým rokem, zejména DHM, hodnota narůstá (administrativní budovy, služební vozidla apod.). Majetek několikanásobně převyšuje výnosy (příloha č. 6). Pozitivně lze

hodnotit, že u AOPK ČR převažuje vlastní kapitál a nemusí se zbytečně vázat na cizí zdroje.

V závěrečné fázi praktické části byla analyzována bonita hospodaření dle modelů BAMF a KAMF. Pro rok 2011 z analýzy u obou modelů vzešlo, že hospodaření je nebonitní, pro rok 2012 se výsledky neshodovaly. Z toho vyplývá tvrzení, že nelze jednoznačně říct závěr o efektivitě hospodaření vzhledem ke krátkému časovému období, za které byly výsledky zpracovány. Byl by za potřebí mnohem delší časový horizont, dle kterého bychom mohli usoudit další vývoj dílčích ukazatelů. A pokud chceme mít zachovaná ZCHÚ, je třeba počítat s tím, že pokud AOPK ČR má poskytovat veřejné statky, tudíž činnost AOPK ČR se nemusí jevit bonitně, bude záležet na tom, jak velkou podporu obdrží každoročně od MŽP.

9 SUMMARY

The aim of the thesis was to develop an economic analysis of management Agency for Nature Conservation and Landscape (ANCLP) in 2011-2015, and to determine the appropriate methodology for assessing the effectiveness of state management of nonprofit organizations.

ANCLP was established by the Ministry of Environment as nature conservation authority to carry out state. It has the right to manage state property on land which is located mainly in specially protected areas

The economic analysis was assessed over a five-year period from 2011 to 2015. The results were used to obtain an overview of total revenues, expenditures, asset management and budget spending items. Assessment of the effectiveness of management ANCLP was determined using financial analysis for the period 2011–2012.

Financial analysis highlighted important aspects which have a significant impact ANCLP farming and also on some of the weaknesses of the economy, with which work is required. It has been proven that self-sufficiency in ANCLP funding is inadequate, since ANCLP operates the only major activity in which there is a disproportionately very small part of the revenues, which are related to the minimal costs. Furthermore, the financial analysis showed that ANCLP liquidity is good and liabilities are repaid. However ANCLP has a significant amount of free cash in their accounts which are not appreciated. A long maturity debt was found , which make unnecessarily tying up resources. Regarding the value of the property and the constantly increasing, where every year the value increases. Positively may be evaluated that in ANCLP prevails equity and do not unnecessarily bind to foreign sources.

In the final phase of the practical part Bonita management was analyzed. For 2011, the analysis of the two models emerged that the management is non-performing, the 2012 results did not match. It follows allegations that show no clear conclusion about the effectiveness of management due to the short time period for which the results were processed. It would need a much longer time horizon, according to which we could consider the development of sub-indicators. If we have preserved specially protected areas, it is to be expected that if ANCLP is to provide pure public goods, the core business may not seem creditworthy and will depend on how much support receives annually from the Ministry of Environment.

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BŘEZINA, D. 2014. Ekonomické aspekty Správy Národního parku Podají. Disertační práce. Brno, LDF Mendelova univerzita: 132 s.

COETZEE, B.W.T., GASTON, K.J., CHOWN, S.L. Local scale comparisons of biodiversity as a test for global protected area ecological performance: a meta-analysis. PLoS One, 9 (8) (2014), p. e105824.

ČIHAŘ, M. Ochrana přírody a krajiny I.: územní ochrana přírody a krajiny v České republice. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, 229 s. ISBN 80-7184-509-4.

GELDMANN, J., BARNES, M., COAD, L., CRAIGIE, I. Effectiveness of terrestrial protected areas in reducing habitat loss and population declines. Biol. Conserv., 161 (2013), pp. 230–238

GRAY, C.L., HILL, S.L., NEWBOLD, T., HUDSON, L.N., BÖRGER, L., CONTU, S., HOSKINS, A.J., FERRIER, S., PURVIS, A., SCHARLEMANN, J.P. Local biodiversity is higher inside than outside terrestrial protected areas worldwide. Nat. Commun., 7 (2016), p. 12306

JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2003. ISBN 80-86684-04-0.

JOPPA L.N., LOARIE S.R., PRIMM S.L. On the protection of 'protected areas. Proc. Natl. Acad. Sci. U. S. A., 105 (2008), pp. 6673–6678.

KNÁPKOVÁ, A., PAVELKOVÁ D. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3349-4.

KOLÁŘ, F. Ochrana přírody z pohledu biologa: proč a jak chránit českou přírodu. 1. Vyd. V českém jazyce. Praha: Dokořán, 2012, 213 s., 16 s. obr. Příl. ISBN 9788073634148.

KOPEK, R. Účetnictví organizačních složek státu: studijní text pro distanční studium. V Plzni: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. ISBN 80-7082-757-2.

LAURANCE, W. F., USECHE, D.C., RENDEIRO, J., KALKA M., BRADSHAW, C.J.A., et al. Averting biodiversity collapse in tropical forest protected areas Nature, 489 (2012), pp. 290–294.

MARINO, D., MARUCCI, A., PALMIERI, A., GAGLIOPPA, P. Monitoring the Convention on Biological Diversity (CBD) framework using evaluation of effectiveness methods: the Italian case. Ecol. Indic., 55 (2015), pp. 172–182.

MOLDAN, B. Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí: situace v České republice. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-718-4434-9.

NELSON, A., CHOMITZ, K., M. Effectiveness of strict vs. multiple use protected areas in reducing tropical forest fires: a global analysis using matching methods. PLoS One, 6 (2011), p. e22722

NISKANEN, W. A. Bureaucracy and Public Economics. Edward Elgar, 1994.

OCHRANA, F. Veřejný sektor a efektivní rozhodování. Praha. Management Press, 2001.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. Přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

PLÍVA, S. Hospodaření s majetkem státu. Praha: C. H. Beck, 2001. Právo a hospodářství (C. H. Beck). ISBN 80-7179-556-9.

PRIMACK, R. B., KINDLMANN, P., JERSÁKOVÁ, J. Biologické principy ochrany přírody. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 349 s. ISBN 80-717-8552-0.

REKTOŘÍK, J. Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.

SEVERA, M. Finanční zdroje na ochranu přírody a krajiny: verze leden 2008. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2008. ISBN 978-80-7212475-6.

SOBOTKA, M. Právní a ekonomické nástroje ochrany životního prostředí. In: Acta Universitatis Carolinae – Iuridica. Praha: Univerzita Karlova, 2001. č. 3-4. S. 146.

STEJSKAL, J. Ekonomika neziskové organizace. 2. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2014. ISBN 978-80-7501-063-6.

STEJSKAL, V. Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1. 1. 2006. Praha: Linde, 2006, 591 s. ISBN 80-720-1609-1.

STRECKOVÁ, Y., MALÝ, I., a kol. Veřejná ekonomie pro školu i praxi, Computer Press, Praha, 1998.

ŠEBESTOVÁ, J. Kontrolní systém veřejné správy a veřejného sektoru. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2008. ISBN 978-80-7248-460-7.

ŠKARABELOVÁ, S. Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, c2005. ISBN 80-239-4057-0.

ŠTEMBEROVÁ, V. 2015. Zvláště chráněné druhy v MZCHÚ Pardubického kraje. Bakalářská práce. Brno, LDF Mendelova univerzita: 61 s.

TETŘEVOVÁ, L. Veřejná ekonomie. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-79-5.

VARADZIN, F., BECK, V., BEČICA, J. Ekonomika veřejného sektoru: operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost CZ.1.07/3.2.07/03.0020 Systém celoživotního učení pro podporu efektivní veřejné správy. Havířov: Vysoká škola sociálně správní, 2013. ISBN 978-80-87291-18-4.

Elektronické zdroje:

AOPK ČR. O Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR [online]. [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: http://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/.

AOPK ČR. Přehled k dnešnímu dni za celou ČR [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/sumarizace/index.php?frame

Ekonomické nástroje ochrany přírody a krajiny v České republice [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 2017-03-04]. Dostupné z:

http://www.forumochranyprirody.cz/ekonomicke-nastroje-ochrany-prirody-krajiny-v-ceske-republice

HLAVÁČKOVÁ, P., 2011. Ekonomika managementu zvláště chráněných území. Disertační práce LDF Mendelovy univerzity, Brno. 220 s. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/zp/. [cit. 5. 4. 2017].

KUPČÁKOVÁ, M., 2010. Ekonomika a správa národních parků v ČR. Bakalářská práce LDF Mendelovy univerzity, Brno. 62 s. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/zp/. [cit. 5. 4. 2017].

REJMANOVÁ, P., 2012. Komparativní analýza správy národních parků České republiky. Magisterská diplomová práce FES MU, Brno. 113 s. Dostupné z: http://is.muni.cz. [cit. 5. 4. 2017].

SLINTÁKOVÁ, B. Organizační složky státu a státní příspěvkové organizace. Státní fondy. [online]. [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/wp-content/uploads/2010/06/1167949457_sb_organizacni_slozky_statu.pdf

Vnitropodnikové dokumenty

Rozvaha AOPK ČR za roky 2011–2012

Výkaz zisku a ztráty AOPK ČR za roky 2011–2012

Výroční zprávy 2011–2015

Zákony:

Vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použitých zkratek

AOPK ČR - Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

DHM – Dlouhodobý hmotný majetek

CHKO – Chráněná krajinná oblast

MZCHÚ – Maloplošné zvláště chráněné území

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NPP – Národní přírodní památka

NPP – Národní přírodní rezervace

OSS – Organizační složka státu

PO - Příspěvková organizace

PP - Přírodní památka

PPK – Program péče o krajinu

PR - Přírodní rezervace

SPO – Státní příspěvková organizace

SFŽP - Státní fond životního prostředí

ÚSES – Územní systém ekologické stability

ÚSOP – Ústřední seznam ochrany přírody

ZCHÚ – Zvláště chráněné území

11 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Struktura hospodářství (Varadzin et. al., 2014)

Obr. 2: Členění národního hospodářství podle principu financování (Strecková et. al., 1998)

Obr. 3: Schéma organizačních složek státu (Kopek, 2001)

Obr. 4: Celkové příjmy AOPK ČR v letech 2011–2015

Obr. 5: Celkové výdaje AOPK ČR v letech 2011–2015

Obr. 6: Výčet nejdůležitějších položek z čerpání rozpočtu v letech 2011–2015

Obr. 7: Vývoj mzdových prostředků v letech 2011–2015

Obr. 8: Vývoj běžných výdajů v letech 2011–2015

Obr. 9: Vývoj prostředků poskytnutých na PPK a Programové financování v letech 2011–2015

Obr. 10: Vývoj prostředků poskytnutých na NATURU 2000 v letech 2011–2015

Obr. 11: Majetek v evidenci AOPK ČR spravovaných v letech 2011–2015

Obr. 12: Vývoj vedeného majetku v evidenci AOPK ČR v letech 2011–2015

Obr. 13: Pozemky v držbě AOPK ČR (Výroční zpráva z roku 2015)

12 SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Model KAMF

Tab. 2: Výčet nejdůležitějších položek rozpočtu v období 2011–2015

Tab. 3: Ukazatele autarkie

Tab. 4: Ukazatele likvidity

Tab. 5: Ukazatele aktivity

Tab. 6: Ukazatele financování

Tab. 7: Ukazatele investičního rozvije/útlumu

Tab. 8: Ukazatele produktivity

Tab. 9: Výsledky modelu BAMF

Tab. 10: Výsledky modelu KAMF

13 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Náklady a výnosy z hlavní činnosti

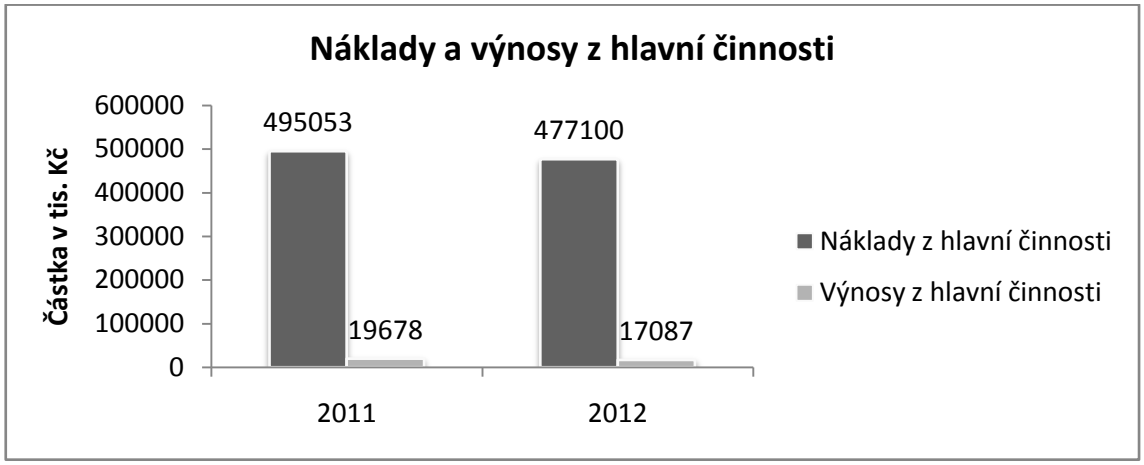

Příloha č. 2: Celkové příjmy a výdaje

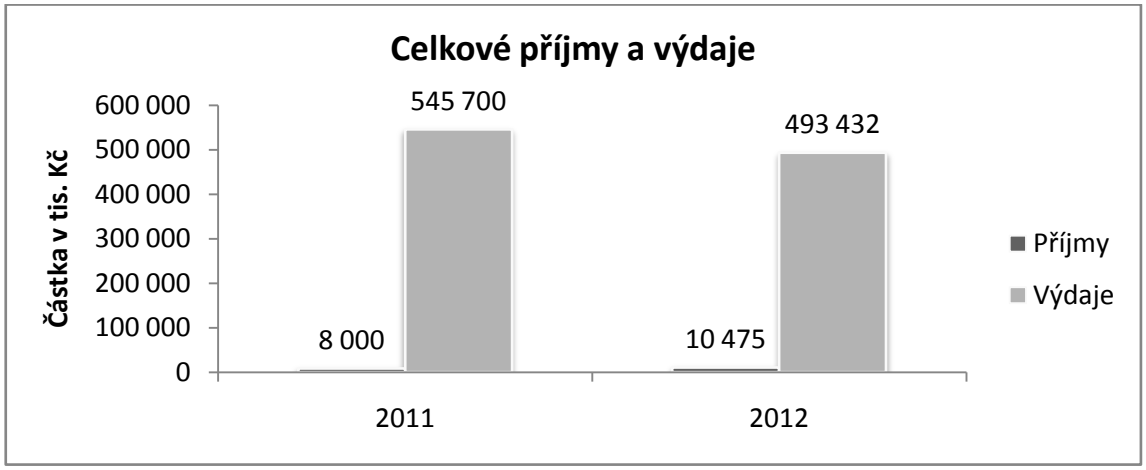

Příloha č. 3: Výše krátkodobého finančního majetku a závazků (okamžitá likvidita)

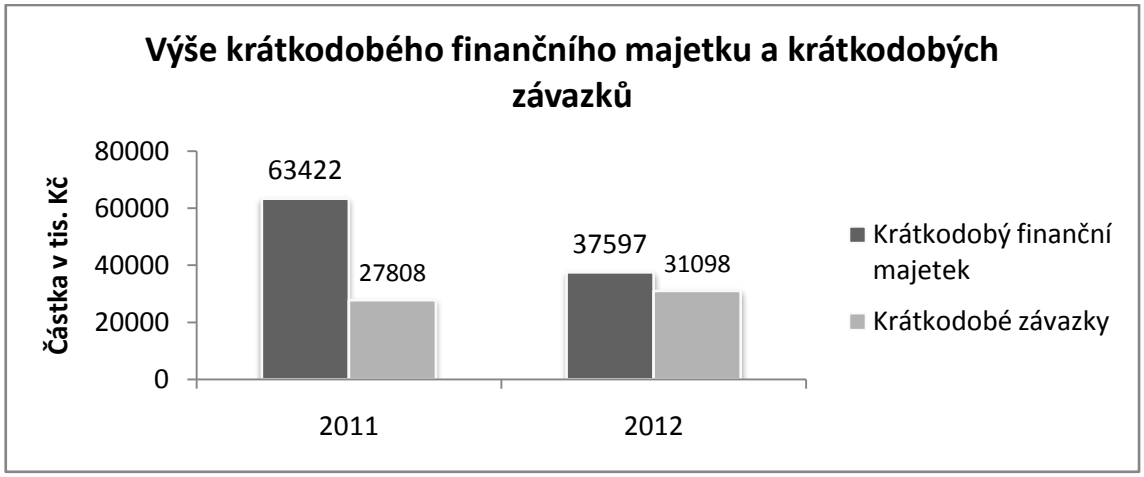

Příloha č. 4: Výše pohledávek, krátkodobého finančního majetku a krátkodobých závazků (pohotová likvidita)

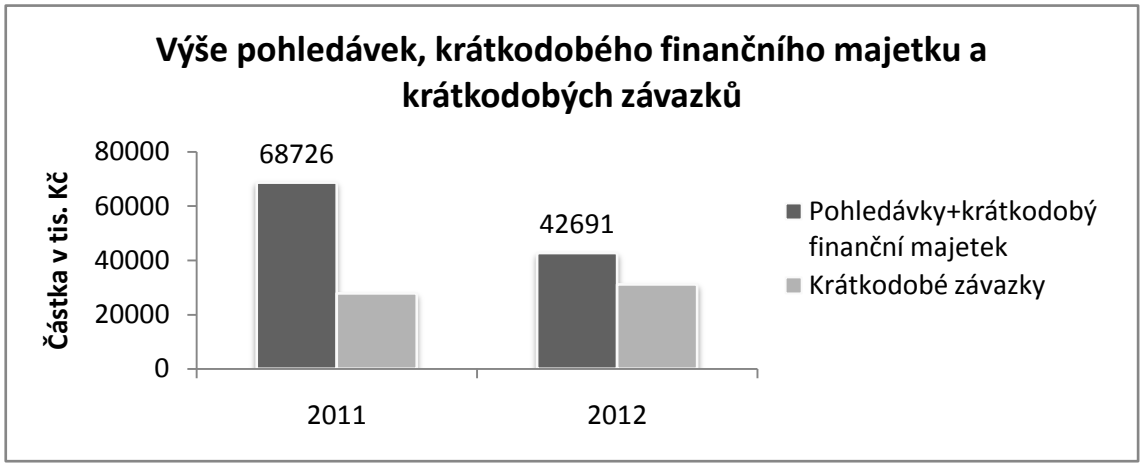

Příloha č. 5: Vztah mezi celkovým kapitálem a výnosy (obrat kapitálu)

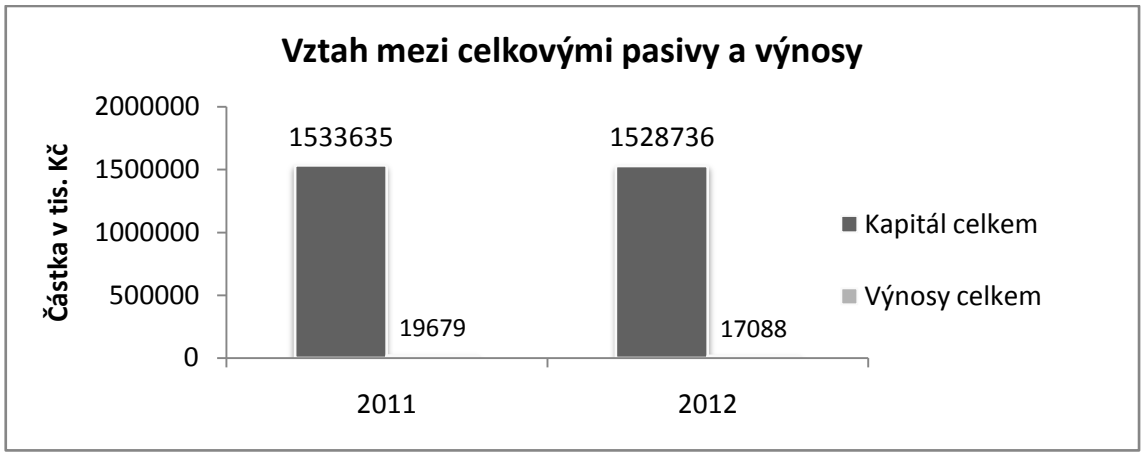

Příloha č. 6: Míra vázanosti fixních aktiv na výnosech

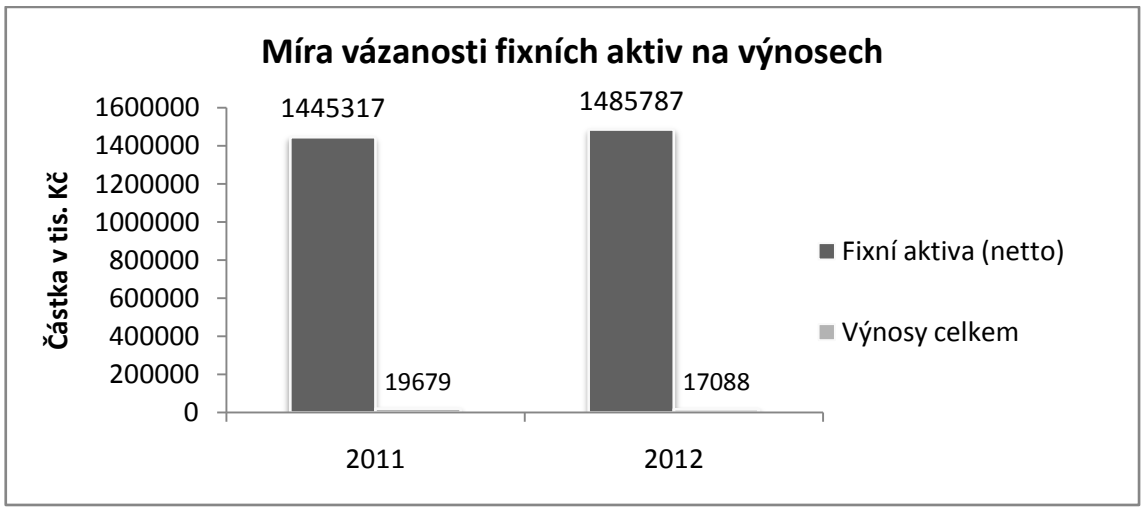

Příloha č. 7: Poměr mezi vlastním a celkovým kapitálem (míra finanční nezávislosti)

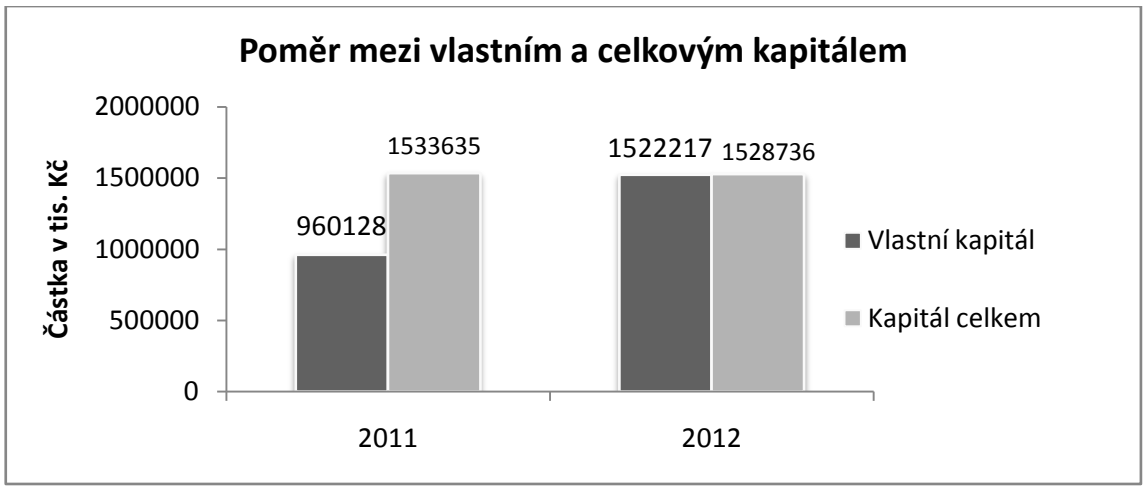

Příloha č. 8: Poměr mezi cizím a celkovým kapitálem (míra věřitelského rizika)

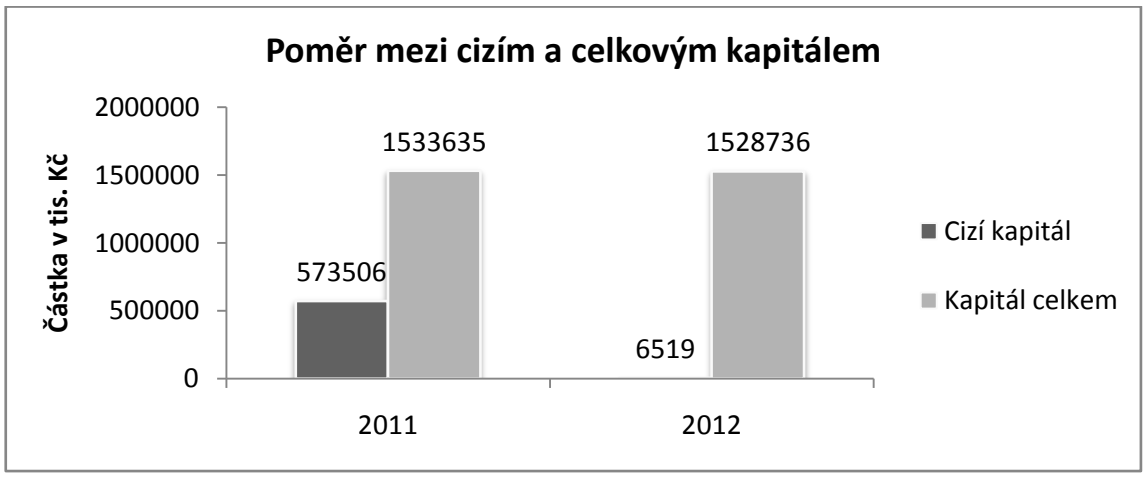

Příloha č. 9: Výše vlastního a cizího kapitálu (síla finanční páky)

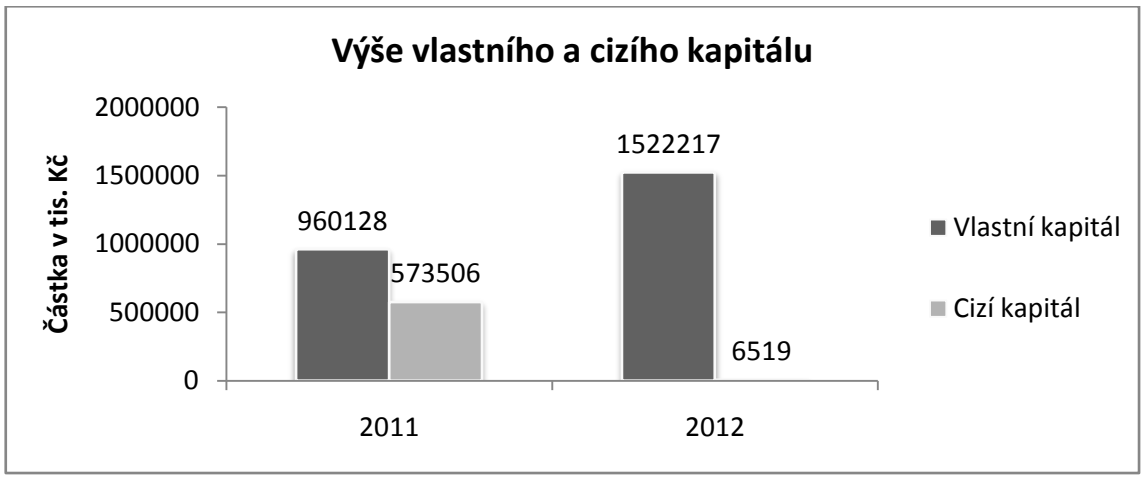
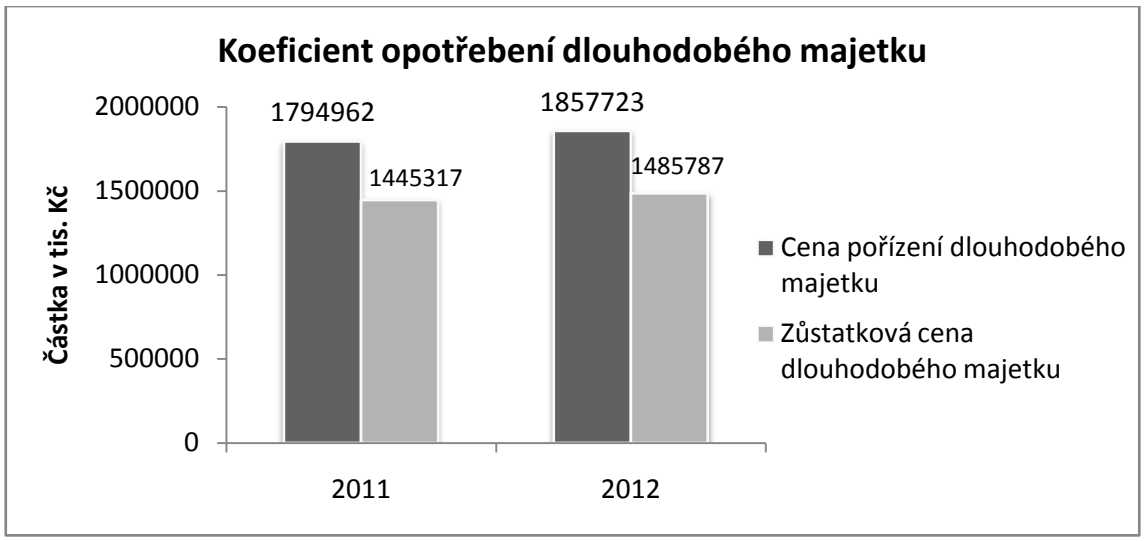
Příloha č. 10: Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku